

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Оцінка фінансового стану підприємства та розробка заходів щодо його покращення в умовах воєнного часу

Виконав: здобувач освіти групи ФК23-1м
спеціальність 072«Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Баштовенко Златослава Дмитрівна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к. е. н., доц., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування Григораш О.В.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(місце роботи)

(посада)

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Баштовенко З. Д. Оцінка фінансового стану підприємства та розробка заходів щодо його покращення в умовах воєнного часу.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти фінансового стану підприємства, проведено аналіз фінансового стану ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та розроблено шляхи посилення фінансового його стану підприємства в умовах воєнного часу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у виявленні недоліків в слабкі місця в системі фінансового управління підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», побудові економетричної моделі зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу ТОВ «АТБ-Маркет» та запропоновано стратегії для оптимізації витрат, підвищення ліквідності та зниження фінансових ризиків.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 66 сторінках, містить 16 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 47 найменувань.

Ключові слова: фінансовий стан, експрес-аналіз, фінансова стійкість, воєнний час, фінансові показники.

Список публікацій здобувача: Баштовенко З.Д. Забезпечення стабільного фінансового стану підприємств в умовах воєнного часу / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд» (08 листопада 2024 р.). Д. : УМСФ, 2024.

ANNOTATION

Bashtovenko Z. D. Assessment of the financial state of the enterprise and development of measures of its improvement in wartime.

Qualification thesis for a master's degree in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The practical value of the obtained results is to identify weaknesses in the financial management system of ATB-Market LLC, to build an econometric model of the relationship between inventory turnover and the amount of net income of ATB-Market LLC, and to propose strategies for optimizing costs, increasing liquidity and reducing financial risks.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 66 pages, contains 16 tables, 5 figures, 2 appendix. The list of used sources includes 47 titles.

Keywords: financial condition, express analysis, financial stability, wartime, financial indicators.

Bashtovenko Z. D. Ensuring stable financial stability of enterprises in wartime / International scientific and practical conference «Economic-legal and management-technological dimensions of today: youth perspective» (November 08, 2024), Dnipro, UCF.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	7
1.1. Економічний зміст поняття фінансового стану підприємства	7
1.2. Показники оцінки фінансового стану підприємства	11
1.3. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємства	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	19
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	19
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства	21
2.3. Аналіз фінансової стійкості ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	31
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	41
3.1. Напрями посилення фінансового стану підприємства	41
3.2. Розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів	47
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Актуальність дослідження. Фінансовий стан підприємства є важливим показником його здатності до стабільного розвитку, ефективного функціонування та забезпечення своєчасного виконання зобов'язань. В умовах сучасної економічної ситуації в Україні, значною мірою обумовленої військовими діями, оцінка фінансового стану підприємства набуває особливої важливості. Війна спричинила серйозні економічні труднощі, що включають зростання ризиків, падіння попиту, інфляційні процеси та руйнацію виробничих ланцюгів, що значно ускладнює управління фінансовими ресурсами підприємств.

Ефективне управління фінансовим станом підприємства в умовах воєнного часу є необхідною умовою для збереження його стабільності та забезпечення конкурентоспроможності на ринку. Оцінка фінансового стану дозволяє виявити слабкі місця в діяльності підприємства, що особливо важливо для прийняття обґрунтованих рішень щодо фінансового оздоровлення та адаптації до нових умов.

Це обумовило вибір теми дослідження та його мету.

Проблеми оцінки фінансового стану підприємств та розробки заходів щодо його покращення досліджуються багатьма українськими та закордонними науковцями, серед яких: Людвіг фон Мізес, Адам Сміт, Джеймс Лоудон, Ісаак Перкінс, Герберт Саймон, Роберт Каплан, Девід Нортон, М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька, О.О. Ковальчук, В.І. Мельник, В.М. Дяков, Р.В. Варічева та інші.

Незважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері, питання оцінки фінансового стану підприємства та розробки ефективних заходів щодо його покращення в умовах воєнної економіки потребують подальшого вивчення та практичних рекомендацій.

Мета дослідження полягає в оцінці фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та розробці заходів щодо його покращення в умовах воєнного часу. Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- розкрити сутність та методи оцінки фінансового стану підприємства;
- розглянути показники оцінки фінансового стану підприємства;
- визначити умови забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- дати організаційно-економічну характеристику ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»;
- провести оцінку фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»;
- проаналізувати фінансову стійкість ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»;
- розробити напрями посилення фінансового стану підприємства;
- розрахувати економічний ефект від впровадження запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» в умовах воєнного стану.

Предметом дослідження є механізм покращення фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» в умовах воєнного часу.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань використовувались наступні методи: діалектичний підхід, методи індукції та дедукції, порівняльний економічний аналіз, методи фінансової діагностики та статистичної обробки даних, зокрема методи аналізу фінансових показників, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових звітів, трендовий аналіз, а також розрахунок абсолютних та відносних фінансових показників.

Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи. Результати досліджень «Забезпечення стабільного фінансового стану підприємств в умовах воєнного часу», викладені в кваліфікаційній роботі, викладені в кваліфікаційній роботі, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд», м. Дніпро, 08 листопада 2024 р.

Практичне значення отриманих результатів. Рекомендації, розроблені в рамках цього дослідження, можуть бути використані керівниками підприємств, зокрема ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», для оцінки їхнього фінансового стану, розробки планів фінансового оздоровлення та адаптації до нових умов. Зокрема, вони сприятимуть підвищенню фінансової стійкості підприємств, збереженню їх конкурентоспроможності та забезпеченню оптимального використання ресурсів.

Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», законодавчі та нормативні акти України щодо управління фінансами в умовах війни, а також наукові публікації з проблем фінансового аналізу та економічної стабільності підприємств.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи — 66 сторінок, містить 16 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 47 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Економічний зміст поняття фінансового стану підприємства

Розгляд державного устрою з точки зору окремих його складових дає можливість охарактеризувати підприємництво як рушійну силу країни. Вдало організований бізнес приносить користь не лише його власнику, але і всім дотичним до нього учасникам. Функціонування машини під назвою «бізнес» можна описати нескінченим, циклічним процесом обороту коштів, тому дуже важливо забезпечити стабільний фінансовий стан не лише для розвитку підприємства, але і для забезпечення функціонування економічної системи в цілому.

Фінансовий стан підприємства — це сукупність фінансових показників, що відображають економічне становище компанії на певний момент часу. Цей стан визначає, наскільки підприємство здатне ефективно здійснювати свою діяльність, покривати зобов'язання, генерувати прибуток і забезпечувати стабільність у довгостроковій перспективі.

Першу наукову працю, яка б повністю описувала фінансовий стан підприємства як окрему галузь економічної науки, важко точно віднести до конкретної особи, оскільки ідеї та концепції фінансового аналізу та оцінки фінансового стану підприємства поступово розвивалися впродовж століть.

Однак, деякі з перших теоретичних робіт у цій сфері належать економістам, які працювали над основами бухгалтерії, фінансів і фінансового аналізу. Важливими етапами розвитку фінансового аналізу стали роботи таких учених і практиків, як:

1. Людвіг фон Мізес (Ludwig von Mises) — австрійський економіст, який працював у сфері економічної теорії та фінансів. Він зробив значний внесок у розвиток теорії підприємства та фінансового управління, хоча його основні праці були більше зосереджені на макроекономічних аспектах[1].

2. Адам Сміт (Adam Smith)— хоча його праці, такі як "Багатство народів"

(1776), не фокусувалися безпосередньо на фінансовому стані підприємств, він вперше вивів концепцію про важливість ефективного управління капіталом і ресурсами на рівні підприємства та національної економіки[2].

3. Джеймс Лоудон (James Loudon) — вважається одним із перших теоретиків і практиків у сфері бухгалтерії та фінансового аналізу. Його роботи на початку ХХ століття зосереджувались на розробці основ бухгалтерії та управлінського обліку, що пізніше стало основою для оцінки фінансового стану підприємства[3].

4. Ісаак Перкінс (Isaac Perkins) — відомий тим, що вперше розробив концепцію розподілу прибутку та аналізу фінансової звітності підприємств[4].

Зокрема, найбільший розвиток фінансовий аналіз та оцінка фінансового стану підприємств отримали в 20 столітті, коли з'явилися більш складні методи бухгалтерії, зокрема системи фінансових показників і коефіцієнтів, таких як коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, рентабельності, оборотності та інші. Ці концепції пізніше були поглиблені та деталізовані в роботах економістів, фінансистів і теоретиків фінансового менеджменту, таких як:

- Герберт Саймон (Herbert Simon) — який вивчав процеси прийняття фінансових рішень у компаніях[5].

- Роберт Каплан і Девід Нортон — відомі завдяки своїй розробці системи збалансованих показників (Balanced Scorecard), яка включала в себе фінансові та нефінансові аспекти оцінки діяльності підприємства[6].

Отже, визначення автора "першої наукової праці" з оцінки фінансового стану підприємства неможливо, наукове дослідження цієї теми розвивалося в рамках ширших економічних та фінансових теорій, що поступово формувалися від часів класичних економістів до сучасних теоретиків та практиків у сфері фінансів.

Серед сучасних зарубіжних науковців, розробки яких покладено в основу аналізу фінансового стану підприємства, слід назвати Герберта Саймона, Роберта Каплана і Девіда Нортона, а також Людвіга фон Мізеса і Адама Сміта. Серед вітчизняних фахівців у сфері оцінки фінансового стану необхідно назвати Івана Кухтина, Валерія Кравченка та Олександра Буханцева, які зробили значний внесок у розвиток методів оцінки та управління фінансовими ризиками і стійкістю

підприємств.

Основними питаннями розгляду зарубіжних учених можна визначити теорію управління фінансами, системи фінансового аналізу, розробку моделей оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств, а також теорії стратегічного управління, як, наприклад, система збалансованих показників, що дозволяє оцінювати не лише фінансові, а й нефінансові аспекти діяльності підприємства.

Ключові аспекти в роботах вітчизняних вчених:

- Аналіз ретроспективних даних для оцінки реальних результатів діяльності підприємства або економіки в цілому.
- Прогнозування на основі минулих показників для коригування майбутніх планів та фінансових стратегій.
- Планування на основі взаємозв'язку реальних та планових показників, що дозволяє зробити більш точні прогнози і покращити управління підприємством.
- Методи коригування планових показників на основі результатів попередніх періодів.

Ці дослідження активно використовуються в практиці фінансового та економічного управління підприємствами, а також у розробці державних планів і прогнозів.

Основні елементи, які характеризують фінансовий стан підприємства, представлені на рис. 1.

ліквідність — здатність підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання, тобто наявність достатніх грошових коштів та інших ліквідних активів для покриття поточних витрат.

латоспроможність — здатність підприємства виконувати всі фінансові зобов'язання, як короткострокові, так і довгострокові. Це залежить від наявності достатніх активів для покриття боргів.

ентабельність — показники, що вказують на ефективність підприємства, зокрема здатність генерувати прибуток із вкладених ресурсів. Це може включати рентабельність продажів, активів, власного капіталу тощо.

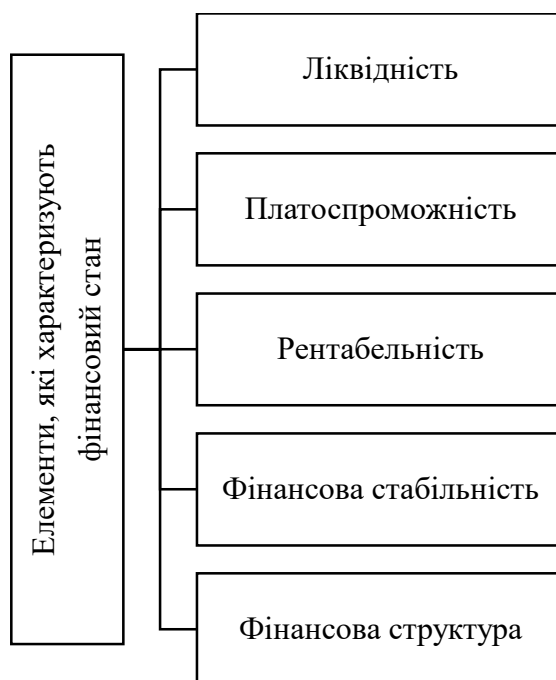

Рис. 1.1. Елементи, які характеризують фінансовий стан підприємства
Джерело: складено автором.

Фінансова стабільність — рівень залежності підприємства від зовнішнього фінансування (позик, кредитів) і внутрішніх ресурсів (власного капіталу). Стабільний фінансовий стан передбачає низьку залежність від боргових зобов'язань.

Фінансова структура — співвідношення власного та позикового капіталу підприємства, яке визначає його здатність фінансувати діяльність за рахунок власних коштів і контролювати рівень фінансових ризиків.

Фінансова стійкість підприємства та її аналіз, а також діагностика є необхідними складовими для нормального функціонування та продовження життєдіяльності підприємства. Правильно проведений аналіз фінансових показників дозволяє не лише виявити слабкі сторони діяльності підприємства, а також спрогнозувати подальші результати, розробити ефективну стратегію для їх покращення і прийняти рішення, спрямовані на зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Доцільно зазначити, що українська економіка зазнає сильного тиску, спричиненого сукупністю штучних зовнішніх чинників. 24 лютого розпочалася

масштабна військова агресія з боку сусідньої держави, через що всі фінансові ресурси Україна повинна була спрямувати на оборону. Мільйони громадян залишилися без даху над головою, втратили роботу, накопичення та жагу до життя. Більшість компаній, які не були фактично знищені, прийняло рішення про припинення функціонування. Декому вдалося вивезти свій бізнес на території, які менше постраждали від загарбників, але на жаль, не у всіх це вийшло успішно. В умовах війни фінансова стійкість багатьох підприємств дала збій і не витримала таких великих втрат і підприємства були вимушені ліквідувати свою діяльність, адже війна принесла не лише втрати через знищення майна, включаючи виробничі потужності, інфраструктуру, будівлі, транспорт та інше, що може вимагати значних витрат на відновлення, а також зниження споживчого попиту на товари та послуги, скорочення виробництва та відповідно скорочення робочих місць, тощо.

Показники оцінки фінансового стану підприємства

В умовах сучасного розвитку суспільства на фінансовий стан підприємства впливає безліч різноманітних чинників, вплив яких важко спрогнозувати. Саме тому вкрай важливо проводити моніторинг фінансового стану підприємства на стабільній основі і, за допомогою різних показників, розглядати ситуацію з різних боків.

Для проведення фінансового моніторингу спеціалісти застосовують фінансовий аналіз. Тобто такий спосіб накопичення, трансформації та використання даних фінансового характеру для:

- Оцінки поточного і перспективного фінансового стану підприємства;
- Виявлення темпів його розвитку з позиції фінансового забезпечення;
- Прогнозування стану підприємства на ринку капіталів.

Законодавством встановлене ведення таких форм звітності, як:

1. Звіт про фінансовий стан (Баланс);
2. Звіт про сукупний дохід;
3. Звіт про рух грошових коштів;

4. Звіт про власний капітал;
5. Примітки до фінансової звітності.

Мікро та малі підприємства не зобов'язані вести повну фінансову звітність, для обороту даних видів підприємств достатньо спрощеної фінансової звітності, яка обіймає менший об'єм інформації.

Баланс являє собою найбільший, за інформаційним обсягом, документ і певні його статті відповідають загальному результату інших фінансових звітів. Так, наприклад стаття балансу «грошові кошти» показує залишок коштів на кінець періоду звіту про рух грошових коштів.

Стаття пасиву балансу «власний результат» показує результат змін у звіті про власний капітал на аналізований період. При цьому дані статті балансу не показують зміни, що відбулися, тому для детального фінансового аналізу недостатньо використовувати, як джерело інформації, лише звіт про фінансовий стан підприємства.

Логічно стверджувати, що для повноцінного розуміння, що саме відбувається на підприємстві та який його актуальний стан, а також щоб дізнатися вартість підприємства, необхідно провести повний аналіз звітів, а також коефіцієнтний аналіз, за необхідністю, але для надання первісної інформації досить провести експрес-аналіз.

Суть експрес-аналізу фінансового стану підприємства полягає в тому, щоб за допомогою лише трьох статей звітів оцінити ефективність використання ресурсів підприємства та ефективність управління витратами підприємства. Це робиться за допомогою визначення динаміки активів, чистого доходу та чистого прибутку підприємства. На основі даних статей розраховується рентабельність активів за формулою Дюпона.

Наступним етапом проведення фінансового аналізу є горизонтальний та вертикальний аналізи.

Вони проводяться з метою визначення динаміки статей звітів у часі та визначення питомої ваги статей у загальному підсумку, що допомагає оцінити темпи приросту та динаміку.

Як вже згадувалося, при необхідності та для кращого уявлення, проводиться аналіз коефіцієнтів, тобто проводиться оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності, ділової активності та прибутковості підприємства (табл.1.1.).

Таблиця 1.1.

Коефіцієнти фінансового аналізу

Коефіцієнти	Спосіб розрахунку	Нормативне значення
Покриття	Оборотні активи/поточні зобов'язання	Не менше 1
Швидкої ліквідності	(Грошові кошти+дебіторська заборгованість+поточні фінансові інвестиції)/поточні зобов'язання	Не менше 0,6-0,8
Абсолютної ліквідності	(Грошові кошти+поточні фінансові інвестиції)/поточні зобов'язання	Не менше 0
Фінансової автономії	Власний капітал/пасиви балансу	Залежить від галузі, не менше 0,5
Питома вага інших розділів і статей пасивів в їхній загальній сумі.		
Оборотності запасів	Собівартість реалізованої продукції/середні запаси	Підвищення
Період обороту запасів	365/коефіцієнт оборотності запасів	Зниження
Період обороту дебіторської заборгованості	365*середня дебіторська заборгованість/чистий дохід	Зниження
Період обороту кредиторської заборгованості	365*середня кредиторська заборгованість/собівартість реалізованої продукції	Підвищення
Фінансовий цикл	Період обороту запасів + період обороту дебіторської заборгованості – період обороту кредиторської заборгованості	Скорочення
Валова рентабельність	Валовий прибуток/чистий дохід	Чим вище тим краще
Рентабельність за операційним прибутком	Операційний прибуток/ чистий дохід	Чим вище тим краще
Рентабельність за чистим прибутком	Чистий прибуток/ чистий дохід	Чим вище тим краще
Рентабельність активів	Чистий прибуток/середні активи	Чим вище тим краще

Джерело: складено автором на основі [7;8;9;10].

Кожен з цих показників має свою специфіку і важливість. Їх комбіноване використання дозволяє здійснити більш точну та обґрунтовану оцінку фінансового стану підприємства. Оцінка фінансового стану є важливим інструментом для

менеджерів, інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених осіб, які прагнуть зрозуміти, наскільки стабільно працює підприємство, і чи варто інвестувати в нього чи надавати кредити.

Крім цього, Р. В. Варічева стверджує що для оцінки фінансової стійкості підприємства необхідними є такі 6 основних показників:

1. коефіцієнт фінансової залежності,
2. коефіцієнт маневреності власного капіталу,
3. коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу,
4. коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу,
5. коефіцієнт фінансової незалежності
6. коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами [11].

Отже, за допомогою аналізу відносних показників оцінюють сильні й слабкі позиції підприємства з метою контролю за його діяльністю, фінансовими результатами, ліквідністю, платоспроможністю та рентабельністю.

Разом з цим у контексті прийняття та реалізації управлінських рішень доцільно враховувати вплив, як внутрішніх (стан підприємства на товарному ринку, конкурентоспроможність продукції, ділова репутація підприємства, залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, наявність неплатоспроможних дебіторів, ефективність господарських і фінансових операцій), так і зовнішніх (економічні умови господарювання, політична стабільність, розвиток техніки і технології, платоспроможний попит споживачів, економічна і фінансово-кредитна законодавча база, соціальна й екологічна ситуація в суспільстві) чинників забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Показники оцінки фінансового стану підприємства є важливими інструментами для аналізу ефективності його діяльності та визначення можливих ризиків. Вони дозволяють оцінити, наскільки успішно підприємство управляє своїми фінансами, чи здатне воно виконувати зобов'язання, а також чи може воно ефективно генерувати прибуток.

В Україні питання взаємозв'язку ретроспективних показників із реальними показниками планового періоду активно досліджувалися в рамках економічної

теорії, фінансового та управлінського обліку, економічного аналізу. Зокрема, вітчизняні вчені звертали увагу на зв'язок минулих показників із прогнозами та планами, які забезпечують основи для прийняття управлінських рішень.

Взаємозв'язок між ретроспективними і плановими показниками є важливим аспектом для прогнозування та коригування планів, і багато українських вчених працюють над тим, щоб зробити цей процес більш точним і ефективним. Це дає змогу більш гнучко реагувати на зміни в економіці, підвищуючи ефективність управлінських рішень на всіх рівнях економічної діяльності.

Умови забезпечення фінансової стійкості підприємства

Забезпечення фінансової стійкості підприємства є ключовим фактором для його стабільної та успішної діяльності. Фінансова стійкість характеризує здатність підприємства підтримувати свою стабільність в умовах змін на ринку, кризових ситуацій або фінансових труднощів, забезпечуючи безперервність виробничого процесу, виконання зобов'язань і реалізацію стратегічних цілей.

Існують кілька умов, які сприяють забезпеченню фінансової стійкості підприємства:

1. Баланс між власними та позиковими коштами

Підприємство повинно мати оптимальне співвідношення між власними і залученими (позиковими) коштами. Надмірна залежність від позик підвищує фінансові ризики, оскільки підприємство може не встигнути виконати свої боргові зобов'язання. Водночас, недостатньо активне використання позикових коштів може обмежити можливості для розвитку і розширення.

- Норматив: Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) має бути на рівні 0,5 або вище.

- Оптимальне співвідношення: Власний капітал має складати не менше 40-50% від загальних активів підприємства.

2. Наявність фінансових резервів

Підприємство повинно мати достатньо фінансових резервів, які можуть бути

використані в разі непередбачених ситуацій (кризи, зниження попиту, збиткові періоди). Це можуть бути резерви в грошових коштах, короткострокових інвестиціях або інших ліквідних активах.

- Резерви повинні забезпечувати покриття короткострокових зобов'язань на випадок непередбачених фінансових труднощів.

3. Висока ліквідність

Для забезпечення фінансової стійкості підприємство повинно мати достатній рівень ліквідності. Ліквідність означає здатність підприємства швидко та без значних витрат перетворювати свої активи на готівку для погашення короткострокових зобов'язань.

- Коефіцієнт поточної ліквідності: Він має бути на рівні не нижче 1,5-2, що означає, що підприємство має достатньо оборотних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

4. Ефективне управління витратами і доходами

Забезпечення фінансової стійкості також передбачає ефективне управління витратами, що дозволяє знизити ризики зниження рентабельності. При цьому важливо підтримувати баланс між витратами та доходами, забезпечуючи прибутковість підприємства в довгостроковій перспективі.

- Оптимізація витрат. Підприємство повинно регулярно проводити аналіз своїх витрат і знаходити шляхи їх оптимізації.

- Диверсифікація доходів: Залучення різних джерел доходу дозволяє знизити залежність від одного виду діяльності чи ринку.

5. Постійний фінансовий моніторинг

Необхідно регулярно здійснювати моніторинг фінансового стану підприємства за допомогою аналізу фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність, оборотність активів тощо. Це дозволяє своєчасно виявляти проблеми та приймати коригувальні заходи.

- Фінансовий аналіз на регулярній основі дозволяє виявляти тенденції та прогнозувати можливі проблеми.

6. Диверсифікація ризиків

Для зменшення негативного впливу непередбачених подій (економічних криз, коливань попиту) підприємства повинні диверсифікувати свої бізнес-процеси. Це означає розширення асортименту продукції, вихід на нові ринки або впровадження нових технологій.

- Диверсифікація: Зменшує залежність від однієї категорії товарів чи послуг, що дозволяє зменшити ризик фінансових втрат через коливання попиту чи цін.

7. Забезпечення достатнього рівня капіталізації

Високий рівень капіталізації (наявність достатніх власних коштів) дозволяє підприємству зберігати незалежність від зовнішніх кредиторів, покривати ризики та реалізовувати інвестиційні проекти без залежності від зовнішніх позик.

- Капіталізація підприємства має бути достатньою для забезпечення розвитку і здійснення інвестиційних проектів.

8. Висока рентабельність діяльності

Підприємства з високим рівнем рентабельності здатні швидше генерувати прибуток і, відповідно, забезпечувати фінансову стійкість. Рентабельність активів, власного капіталу та продажів є важливими індикаторами фінансової стійкості підприємства.

Підвищення рентабельності шляхом оптимізації витрат та збільшення доходів забезпечує стабільний фінансовий потік.

9. Збалансоване використання позикових коштів

Позикові кошти є важливим інструментом для фінансування інвестицій, проте їх надмірне використання може привести до фінансових проблем (зокрема, до погіршення платоспроможності та зниження кредитного рейтингу). Тому підприємство повинно мати баланс між власним і позиковим капіталом.

-Ризик позикових коштів: Високий рівень заборгованості може збільшити фінансові ризики, тому важливо регулярно контролювати кредитні зобов'язання.

10. Забезпечення інвестиційної привабливості

Підприємства з високою фінансовою стійкістю мають більші шанси залучати інвестиції та кредити. Привертання додаткових коштів дозволяє розширювати бізнес, впроваджувати нові проекти і підвищувати конкурентоспроможність.

Привабливість підприємства для інвесторів визначається стабільністю та перспективністю його фінансового стану.

Фінансова стійкість підприємства залежить від низки факторів, таких як правильне співвідношення між власними і позиковими коштами, ефективне управління активами і пасивами, наявність фінансових резервів, здатність до диверсифікації і оптимізація витрат. Тільки при комплексному підході до управління фінансами підприємство зможе зберігати стабільність і розвиватися в умовах змінюваного економічного середовища.

Таким чином, у першому розділі розглянуто економічний зміст поняття фінансового стану підприємства, охарактеризовано показники оцінки фінансового стану підприємства та визначено умови забезпечення фінансової стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

ТОВ «АТБ-Маркет» — це одне з найбільших українських підприємств у секторі роздрібної торгівлі. Компанія є власником мережі супермаркетів, що спеціалізуються на продажу продуктів харчування, побутової хімії, товарів для дому, косметики та інших товарів повсякденного попиту.

Товариство з обмеженою відповідальністю «АТБ-МАРКЕТ» має головний офіс за адресою місто Дніпро, проспект Олександра Поля, 40. Основний вид діяльності визначається, як роздрібна торгівля в не спеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Початок роздрібної мережі «АТБ» було покладено в 1993 році у єдине підприємство шести гастрономів міста Дніпропетровськ. Свою назву, «АТБ-маркет», підприємство отримало від аббревіатури «АгроТехБізнес» у 1998 году, і з тих часів усі магазини АТБ працюють під єдиним брендом та у моноформаті.

За майже 30 років підприємство виросло в найбільшу роздрібну мережу національного масштабу. На початок 2022 року, торговельна мережа «АТБ» налічувала 1346 магазинів в 294 населених пунктів 22 областей України та продовжує демонструвати високі темпи зростання [13].

Науково виважені підходи до розробці маркетингової стратегії, логістиці, до контролю якості продовольчих товарів та до обслуговування клієнтів забезпечили підприємству лідерські позиції у торговельній галузі країни, як по кількості покупців, так й по товарообігу та податковим витратам.

Щоденно в магазинах мережі «АТБ» здійснюють покупки понад 4 млн українців. За підсумками 2022 року товарообіг мережі склав 176,9 млрд. грн.

«АТБ-Маркет» – найбільший роботодавець: сьогодні на підприємстві працюють понад 50 тисяч осіб. Співробітники, які займають адміністративні посади та ті, хто працює у торговельній мережі, отримали професійну підготовку в

учбових центрах компаній.

Націленість на результат, розвиток професійних якостей, дотримання корпоративних норм та високий рівень відповідальності кожного співробітника уможлиблюють досягнення місії підприємства – забезпечення населення України якісними харчовими продуктами та непродовольчими товарами першої необхідності за мінімальними цінами.

Компанія організована як вертикально інтегрований бізнес, що охоплює кілька ключових напрямків:

-Мережа супермаркетів: Торгова мережа ТОВ «АТБ-Маркет» включає великі супермаркети, розташовані в більшості обласних центрів та великих містах України.

-Логістика: Мережа супермаркетів підтримується потужною логістичною інфраструктурою, що включає власні склади та транспортні засоби для доставки товарів по всій країні.

-Закупівля та постачання: «АТБ-Маркет» активно працює з численними постачальниками, маючи власний відділ закупівель для забезпечення оптимального асортименту товарів на полицях магазинів.

-Продуктова лінія: Переважно орієнтована на продаж товарів власної марки, що дає можливість значно знижувати ціни, а також традиційні бренди товарів від відомих виробників.

ТОВ «АТБ-Маркет» має багаторівневу організаційну структуру, що включає:

1)Вищий рівень: Генеральний директор та топ-менеджмент компанії, відповідальні за стратегічне планування та основні напрямки розвитку бізнесу.

2)Середній рівень: Керівники підрозділів, таких як закупівля, маркетинг, логістика, фінанси, IT, HR. Кожен з підрозділів має свої функціональні завдання і працює над досягненням конкретних бізнес-цілей.

3)Нижчий рівень: Менеджери і працівники супермаркетів, які безпосередньо працюють з клієнтами. Вони забезпечують оперативне управління магазинами та обслуговування покупців.

«АТБ-Маркет» працює за моделлю дискаунтера, що дозволяє пропонувати

товар за зниженими цінами, одночасно зберігаючи високу якість. Це досягається завдяки економії на операційних витратах, зокрема на рекламі, а також через активне використання власних торгових марок.

Більшість товарів у супермаркетах «АТБ» належать власним маркам (наприклад, «АТБ», «Фреш»), що дозволяє контролювати якість і знижувати витрати на закупівлю.

Мережа супермаркетів поширена по всій Україні, що дозволяє задовольняти потреби великої кількості клієнтів. В компанії працюють понад 50 тисяч осіб, що забезпечує швидке обслуговування та великий товарообіг.

Власна інфраструктура і транспортна мережа дозволяють компанії ефективно постачати товари в кожен супермаркет, забезпечуючи стабільні запаси і мінімальні витрати на транспортування.

«АТБ-Маркет» є одним із найбільших роботодавців в Україні. Компанія забезпечує роботою тисячі осіб, в тому числі в регіонах, де інші роботодавці можуть бути відсутні. До того ж «АТБ-Маркет» активно підтримує соціальні ініціативи, реалізує програми допомоги вразливим верствам населення, а також займається екологічною відповідальністю, запроваджуючи програми зі зменшення відходів та використання екологічно чистих упаковок.

ТОВ «АТБ-Маркет» є однією з найбільших і найуспішніших мереж роздрібної торгівлі в Україні. Завдяки своїй моделі дискаунтера, великій кількості супермаркетів, власним торговим маркам та високій ефективності логістичних операцій компанія змогла зайняти лідируючу позицію на ринку. Активне впровадження інновацій, розвиток онлайн-продажів та розширення асортименту дають компанії перспективи для подальшого розвитку та зміцнення своїх позицій на ринку.

2 Оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства є важливою складовою фінансового менеджменту, оскільки дозволяє оцінити його здатність виконувати фінансові

зобов'язання, ефективно використовувати ресурси та забезпечувати стабільне функціонування в умовах змінюваного економічного середовища. Здійснення такого аналізу дозволяє не лише визначити поточний рівень фінансової стабільності підприємства, але й виявити можливості для поліпшення його економічної діяльності, зменшення фінансових ризиків та підвищення прибутковості.

У цьому розділі розглядатимуться основні методи та інструменти фінансового аналізу, зокрема аналіз бухгалтерської звітності, фінансові коефіцієнти, динамічний аналіз та оцінка фінансових ризиків.

У сучасних умовах високої конкуренції та постійних змін на ринку, підприємства потребують чіткої оцінки своєї фінансової ситуації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Аналіз фінансового стану дає змогу оцінити, наскільки ефективно використовуються активи, як оптимально розподіляються фінансові ресурси, а також чи здатне підприємство впоратися з можливими фінансовими труднощами.

Як вже було вказано вище, ТОВ «АТБ-Маркет» є однією з найбільших і найуспішніших мереж роздрібної торгівлі в Україні, тому пропонуємо розглянути основні статті необхідні для проведення первинного експрес аналізу у табл. 2.1:

Таблиця 2.1.

**Експрес-аналіз показників фінансового стану ТОВ «АТБ-Маркет»
у 2021–2023 рр.**

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				2022/2021		2023/2022	
				Абс., млн. грн.	Темп прир., %	Абс., млн. грн.	Темп прир., %
Активи							
Чистий дохід							
Чистий прибуток							

Розглядаючи зазначені статті ми можемо сказати наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, як стабільно функціонує його бізнес-

модель та чи здатне воно генерувати прибуток. Однак для повної картини необхідно також враховувати додаткові фактори, як-от витрати, структура активів та інші.

Таким чином, спостерігається певна фінансова криза на підприємстві у динаміці інших статей у цей досліджуваний період. Отже, можна дійти висновку, що на компанію сильно вплинули зовнішні чинники, такі як повномасштабні військові дії на території країни функціонування підприємства. У рік початку військових дій на території України «АТБ-Маркет» втратило частину активів і як результат, зменшило свій прибуток, але у наступному календарному р. відбулися, на перший погляд, незрозумілі зміни.

Узявши до уваги лише статтю чистого прибутку, стає зрозуміло, що компанія несе збитки у 2023 р. і, можливо, має певну кредиторську заборгованість на кінець періоду. Активи компанії збільшилися майже на 16%, а дохід компанії — на 22%, що засвідчує ефективне використання ресурсів. Але прибуток компанії зменшився і навіть набув негативного значення через неефективне управління витратами компанії.

Для більш детального розуміння, що саме відбулося і що призвело до таких результатів, далі буде проведений більш детальний аналіз фінансових звітів ТОВ «АТБ-Маркет», але вже зараз стає очевидним вплив зовнішніх факторів, таких, як війна, на функціонування бізнесу в Україні.

Розглянемо показники рентабельності продажів, окупності та рентабельності активів ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», розраховані за формулою Дюпона:

$$\text{Рентабельність продажу} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід}} * 100\%. \quad (2.1)$$

Що показує, скільки копійок чистого прибутку в одній гривні чистого доходу.

$$\text{Оборотність активів} = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Активи}}. \quad (2.2)$$

Оборотність активів показує скільки гривень чистого доходу приносить одна гривня, покладена в активи.

З двох вищезазначених формул виходить, що рентабельність активів

прирівнюється до добутку рентабельності продажу та оборотності активів, а тому, після проведення математичних скорочень виходить, що:

$$\text{Рентабельність активів} = \text{Чистий прибуток} : \text{Активи} * 100\%. \quad (2.3)$$

Дана формула показує, скільки гривень чистого прибутку приносить одна гривня, покладена в активи. Експрес-аналіз коефіцієнтів фінансового стану ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр. представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Експрес-аналіз коефіцієнтів фінансового стану ТОВ «АТБ-Маркет»
у 2021-2023 рр.**

№	Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
					2022/2021	2023/2022
1	Рентабельність активів, %	19,65	6,15	-0,91	-13,49	-7,07
2	Рентабельність продажу, %	5,60	1,70	-0,24	-3,90	-1,94
3	Оборотність активів	3,51	3,61	3,81	0,10	0,20

Загальна динаміка показників рентабельності є негативною, але збільшення періоду оборотності активів свідчить про те, що негативні зміни відбулися за рахунок змін у прибутку компанії.

Розраховані показники за 2022 рік показують, що товариство отримувало віддачу на високому рівні. Особливо високим є показник віддачі активів, тобто компанія доволі ефективно управляє своїми активами, що приносять їм прибуток у розмірі 6,15 грн. на кожен гривню, витрачену на закупівлю та виготовлення товарів.

У 2023 р. спостерігається певний взаємозв'язок між показниками, в розрахунку котрих бере участь стаття чистого прибутку. Як вже було вище зазначено, компанія у 2023 р. отримала негативний чистий фінансовий результат, тобто збиток. Очікувано, дані показники, а саме рентабельність прибутку і рентабельність активів, мають від'ємне значення. Цікаво, що оборотність активів у 2023 р. вища за 2022 рік на 20 коп., а отже було б логічним, що інші показники також повинні б були показати вищий результат.

Так як експрес-аналіз фінансового стану підприємства показав доволі

суперечні результати, нижче пропонується розглянути вертикальний та горизонтальний аналіз фінансових звітів компанії за 2021-2023 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3.

**Вертикальний аналіз пасивів
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» за 2021-2023 рр.**

млн. грн.

Пасив Назва рядка	2021	2022	2023	Відхилення	
				Абс., млн. грн.	Темп прир., %
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	9,9	9,9	9,9	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4 520,90	4 970,3	4 536,10	15,2	0,3
Усього за розділом I	4 530,80	4 980,3	4 546,00	15,2	0,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Інші довгострокові зобов'язання	9 875,20	8 859,4	8 672,40	-1 202,80	-12,2
Усього за розділом II	9 875,20	8 859,4	8 672,40	-1 202,80	-12,2
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	2 812,00	1 983,3	2 865,40	53,4	1,9
товари, роботи, послуги	16 637,70	13 220,2	18 232,80	1 595,10	9,6
розрахунками з бюджетом	1 077,80	681,2	474,8	-603	-55,9
у тому числі з податку на прибуток	546,1	0	84,1	-462	-84,6
розрахунками зі страхування	144,5	93,5	148,7	4,1	2,8
розрахунками з оплати праці	626,1	452,3	627,5	1,4	0,2
за одержаними авансами	55,5	41	116,8	61,3	110,6
за розрахунками з учасниками	5 639,30	5 481	1 242,00	-4 397,30	-78
із внутрішніх розрахунків	0,3	2,2	4,4	4	1187
Поточні забезпечення	426,5	760	1 292,20	865,7	203
Доходи майбутніх періодів	0	0,01	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	569,6	4 526,2	9 284,70	8 715,10	1530,1
Усього за розділом III	27 989,40	27 241	34 289,20	6 299,80	22,5
Баланс	42 395,40	41 080,7	47 507,60	5 112,20	12,1

Загалом ресурси для ведення життєдіяльності компанії збільшилися на 5,1 млрд.грн., або на 12%, при цьому спостерігається певна динаміка зниження заборгованостей підприємства перед державою та у довгострокових позиках. Отже, рахунки балансу підприємства збільшилися за рахунок кредиторської заборгованості компанії перед своїми кредиторами, як внутрішніми так і зовнішніми.

Дана динаміка є причиною до узалежнення компанії від позикових коштів, що є ризикованим, проте має певні вигоди для кредиторів, адже за рахунок позикових коштів можуть бути збільшені доходи підприємства-позичальника.

Правилом бухгалтерського ведення є рівновага між пасивами та активами балансу, адже активи є ресурсом для досягнення цілей компанії, а пасиви є джерелом до формування цих ресурсів. Тому перейдемо до вертикального аналізу активів підприємства «АТБ-Маркет» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

**Вертикальний аналіз активів
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» за 2021-2023 рр.**

млн.грн.

Актив Назва рядка	2021	2022	2023	Відхилення	
				Абс., млн. грн.	Темп прир., %
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	86,7	101,9	57,7	-29	-33
Незавершені капітальні інвестиції	1 783	1 755,1	1 780,7	-2,3	0
Основні засоби	23 895,7	20 763,6	22 385	-1 510,7	-6
Інвестиційна нерухомість	586,2	203,8	195,3	-390,9	-67
інші фінансові інвестиції	0,06	0,06	0,06	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	3,7	3,2	2,5	-1,2	-33
Відстрочені податкові активи	90,9	273,9	234	143,1	157
Усього за розділом I	26 446,3	23 101,6	24 655,3	-1 790,9	-7
II. Оборотні активи					
Запаси	7 771,6	8 615,1	8 370,1	598,5	8
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1,5	1,8	1,7	0,2	15
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	213,2	460,9	419,9	206,6	97
з бюджетом	60,9	73,3	160,3	99,4	163
з нарахованих доходів	451,3	369,3	355,8	-95,4	-21
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 043,3	35,1	9,3	-1 034	-99
Гроші та їх еквіваленти	6 407,4	8 423,6	13 515,6	7 108,2	111
Усього за розділом II	15 949,2	17 979,1	22 832,8	6 883,6	43
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття					
Баланс	0	0	19,6	19,6	-
Баланс	42 395,4	41 080,7	47507,6	5 112,2	12

Аналогічно, за принципом побудови балансу, загальні активи підприємства збільшилися за досліджуваний період на 5,1 млрд.грн., або на 12%. Значно зросли відстрочені податкові активи, тобто суми, які підприємство може використовувати для зменшення майбутніх податкових зобов'язань, що виникли унаслідок різниці між бухгалтерським та податковим обліком. Такі активи виникають, коли підприємство сплачує більше податків в одному періоді, ніж це вимагається за податковим законодавством, або коли в бухгалтерському обліку є тимчасові різниці, що дозволяють зменшити податкові платежі в майбутньому. Можемо пов'язати таку динаміку даної статті зі змінами в податковому законодавстві, спричиненими повномасштабними військовими діями в Україні.

Більшість статей необоротних активів підприємства має негативну динаміку, що пояснюється понесеним втратами внаслідок активних військових дій у місцях розташування магазинів, складів та заводів торгівельної марки «АТБ».

Зріс оборот коштів на рахунку в банку та у касах, що пов'язано перш за все з інфляційними процесами в країні, що спостерігалися у досліджуваному періоді. А саме, за даними Міністерства Фінансів, індекс інфляції зріс на кінець досліджуваного періоду на 106,3% [13]. Даний процент відповідає проценту відхилення грошових коштів та їх еквівалентів.

Спостерігається зростання дебіторської заборгованості контрагентів підприємства, що підвищує ризик неплатоспроможності дебіторів (погані борги) або затримки платежів. Але загалом є широкою практикою під час ведення бізнесу, так як і кредиторська заборгованість, відображена в статтях пасиву балансу.

Простими словами, дебіторська заборгованість — це гроші, які підприємство має отримати від своїх клієнтів. А кредиторська заборгованість — це гроші, які підприємство повинно заплатити своїм постачальникам або кредиторам. Правильне управління обома типами заборгованостей критично важливе для фінансової стабільності підприємства і забезпечення ефективної ліквідності.

Головним фактором у виникненні всіх видів заборгованостей є їх вагома частина в структурі балансу представлена у горизонтальному аналізі балансу підприємства ТОВ «АТБ - Маркет» за 2021-2023 роки у таблиці 2.5., у додатку А.

За даними горизонтального аналізу, більша частина активів балансу у досліджувані періоди припадає на основні засоби, такі як будівлі та споруди, транспортні засоби, технічне обладнання, обладнання магазинів та інше. Запаси є другою найвагомішою статтею активів підприємства. Уявімо, що підприємство не використовує стратегію "just-in-time" (JIT), яка передбачає мінімальні запаси для зниження витрат на зберігання, а натомість віддає перевагу стратегії "just-in-case", це може означати, що компанія утримує великі запаси на випадок непередбачених обставин або коливань попиту. Стратегія "just-in-case" може бути корисною в умовах нестабільних постачань або непередбачуваних змін попиту на ринку. Дане допущення видається найлогічнішим, враховуючи специфіку діяльності, якою займається дане підприємство, та галузь підприємства.

А в пасивах найвагомішою часткою є поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Така ситуація може свідчити про те, що підприємство активно використовує кредиторські кошти — тобто воно не одразу платить постачальникам, а домовляється про відстрочку платежів.

Відстрочка платежів дозволяє підприємству зберігати ліквідність і використовувати вільні кошти для інших цілей, наприклад, для фінансування поточної діяльності або інвестування. Але якщо заборгованість стає занадто великою або довго не погашається, це може свідчити про проблеми з ліквідністю підприємства, що, у свою чергу, може призвести до погіршення відносин з постачальниками і навіть до припинення постачання товарів чи послуг.

Отже, наявність великої поточної кредиторської заборгованості може бути як показником здорової стратегії управління фінансами, так і ознакою потенційних проблем з ліквідністю або фінансовою стабільністю підприємства. Важливо ретельно оцінювати ситуацію в контексті інших фінансових показників і стратегій управління компанією.

Також вагомою статтею пасивів є довгострокові зобов'язання. Велика частка довгострокових зобов'язань може свідчити про те, що підприємство активно залучає капітал для фінансування довгострокових інвестицій в активи, такі як будівлі, обладнання, нові виробничі лінії або інфраструктурні проекти. Це може

бути стратегією, коли підприємство інвестує в свій розвиток та розширення, використовуючи зовнішнє фінансування замість власних коштів. Відстрочення платежів за рахунок довгострокових зобов'язань дозволяє зосередити кошти на розвитку та розширенні бізнесу. Проте це збільшує фінансовий леверидж, що значно збільшує ризики фінансової нестабільності підприємства.

Найбільших змін, порівняно значення на кінець досліджуваного періоду до його початку, зазнали статті основних запасів, гроші та їх еквіваленти, інші поточні заборгованості, поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками та довгострокові зобов'язання. При чому зміни в структурі пасивів свідчать про зменшення залежності підприємства від зовнішніх чинників.

Баланс підприємства та звіт про фінансові результати взаємопов'язані через чистий прибуток (або збиток), амортизацію, зміни в зобов'язаннях і активах і вони обидва є частинами фінансової звітності, яка дозволяє всебічно оцінити фінансове становище підприємства, його здатність генерувати прибуток і ефективно управляти ресурсами. Тому пропонуємо перейти до розгляду звіту про фінансові результати ТОВ «АТБ-Маркет» (табл.2.6.).

Звіт про фінансові результати підприємства розкриває картину руху грошових коштів на підприємстві у період з 2021 по 2023 роки. Таким чином, ми бачимо, що у 2022 р. підприємство не понесло збитків, але зменшило свої фінансові результати у порівнянні з попереднім 2021 р. але у 2023 р. підприємство збільшило свій чистий дохід і, відповідно, валовий прибуток.

Динаміка статей витрат підприємства зросла, бо збільшилися адміністративні витрати, такі як додаткові затрати на утримання складських приміщень з автономним енергопостачанням, генераторами у магазинах, для запобігання додаткових збитків від втрати продуктів збиту, витрати на паливо до генераторів, заробітні плата додаткового персоналу, що буде слідкувати за дотриманням у потрібному стані генераторів, оновлення програмних забезпечень, витрати на страхування та інші.

Таблиця 2.6

Звіт про фінансові результати ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Показник	2021		2022		2023		Відхилення 2023/2021	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Чистий дохід	148 745,3	100,00	148 332,9	100,00	181 089,7	100,00	32 344,4	21,74
Собівартість	110 486,3	74,28	110 721	74,64	133 239,8	73,58	22 753,6	20,59
Валовий прибуток	38 259	25,72	37 611,8	25,36	47 849,8	26,42	9 590,8	25,07
Операційні доходи або витрати	-26 352,3	-17,72	-32 986,3	-22,24	-47 226,8	-26,08	26 975,3	-102,36
Фінансовий результат від операційної діяльності	11 906,7	8,00	4 625,6	3,12	623	0,34	- 11 283,7	-94,77
Інші доходи і витрати	-1 750	-1,18	-1 268,8	-0,86	-814,1	-0,45	935,9	-53,48
Фінансовий результат до оподаткування	10 156,7	6,83	3 356,8	2,26	-191,1	-0,11	- 10 347,8	-101,88
Податок на прибуток	-1 827,8	-1,23	-829,1	-0,56	-243,2	-0,13	1 584,6	-86,70
Чистий прибуток або збиток	8328,9	5,60	2527,7	1,70	-434,3	-0,24	-8763,1	-105,21

У зв'язку з початком повномасштабного вторгнення підприємство було вимушено робити незаплановані витрати, а також просто нести збитки через наслідки війни. І хоча Операційна діяльність ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» попри війну принесла прибуток, загалом підприємство у 2023 р. отримало чистий фінансовий результат майже на 3 млрд.грн., або на 117% менший ніж у 2022 і понесло збитки в розмірі 434,3 млн.грн. Валовий прибуток у 2022 та 2023 рр. мав майже однакову вагу і становив 25,36% та 26,42% від чистого доходу. Прибуток у 2022 р. становив усього лиш 1,7%, а у 2023 збиток — 0,24% від чистого доходу.

Таким чином, проведений аналіз показав, що фінансовий стан підприємства є задовільним, для ведення своєї господарської діяльності, але необхідно оптимізувати структуру капіталу та мінімізувати витрати підприємства, для подальшого розвитку.

2.3. Аналіз фінансової стійкості ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Фінансова стійкість підприємства є важливим показником, який характеризує його здатність ефективно функціонувати в умовах змінюваного економічного середовища, а також своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та державними органами. Особливо в умовах сьогодення, коли економіка переживає численні виклики, оцінка фінансової стійкості стає ключовим інструментом для розробки стратегічних рішень і забезпечення стабільності бізнесу.

ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», яке є одним з лідерів української роздрібної торгівлі, має величезний вплив на ринок продуктів харчування і супутніх товарів. Проте, як і інші великі підприємства, компанія стикається з різноманітними економічними та фінансовими викликами, особливо в умовах воєнного часу та нестабільної економічної ситуації в країні.

Цей підрозділ присвячений аналізу фінансової стійкості ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» на основі його фінансових показників. Важливою метою аналізу є визначення рівня фінансової незалежності підприємства, здатності покривати свої зобов'язання, а також виявлення факторів, які можуть вплинути на його довгострокову стійкість.

Отже, у табл. 2.7 наведені значення показників ліквідності, платоспроможності і фінансової стабільності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» у 2021-2023 рр. та представлені графічно на рис. 2.1.

Таблиця 2.7

**Оцінка ліквідності, платоспроможності і фінансової стабільності
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» у 2022-2023 рр.**

Показник	Нормативне значення	2021	2022	2023
Загальної ліквідності	Не менше 1	0,57	0,66	0,67
Швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,27	0,33	0,41
Абсолютної ліквідності	Не менше 0	0,23	0,31	0,39
Фінансової автономії	Залежить від галузі	0,11	0,12	0,10

Коефіцієнт загальної ліквідності менший за 1 у всі роки, що свідчить про потенційну проблему з покриттям короткострокових зобов'язань за рахунок оборотних активів. Це означає, що підприємству можуть бути потрібні додаткові фінансові ресурси або ефективне управління ліквідністю для того, щоб мати можливість виконувати свої поточні зобов'язання без залучення зовнішнього фінансування або кредитів. У цьому випадку наявність коефіцієнтів нижче 1 може свідчити про підвищений фінансовий ризик.

Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом трьох років також знаходиться нижче нормативного діапазону 0,6-0,8, що означає, що підприємство має обмежені ліквідні активи (окрім запасів), які могли б бути використані для покриття короткострокових зобов'язань. Тому підприємству необхідно ретельно стежити за своєю ліквідністю, можливо, збільшуючи частку грошових коштів або короткострокових фінансових активів, щоб знизити ризик у разі несподіваних фінансових труднощів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зростає, що є позитивним сигналом. Навіть якщо підприємство не досягає ідеальних значень, цей коефіцієнт більше відображає наявність достатньої кількості готівки та грошових еквівалентів для погашення негайних зобов'язань. Показник менший за 1 — це не критично, але ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» має деякі обмеження у здатності швидко покрити зобов'язання без залучення додаткових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової автономії дуже низький, що свідчить про високу залежність підприємства від позикових коштів. Це означає, що ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» може мати обмежену можливість фінансувати свою діяльність за рахунок власних ресурсів і залежить від зовнішнього фінансування. Низький рівень фінансової автономії може бути пов'язаний з високими витратами на обслуговування боргу або фінансовими ризиками в умовах економічної нестабільності. Це важливий показник для оцінки стабільності підприємства в разі різких змін на ринку.

Оскільки коефіцієнти загальної та швидкої ліквідності нижчі за нормативні значення, ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» має обмежену можливість покривати свої поточні

зобов'язання в короткостроковій перспективі. Підприємство повинно бути готовим до потенційних труднощів із забезпеченням ліквідності, що вимагає покращення управління активами та зменшення залежності від позикових коштів.

Низький коефіцієнт фінансової автономії показує, що підприємство значною мірою залежить від позикових коштів для фінансування своєї діяльності. Це підвищує ризики в разі змін умов на фінансових ринках або погіршення економічної ситуації.

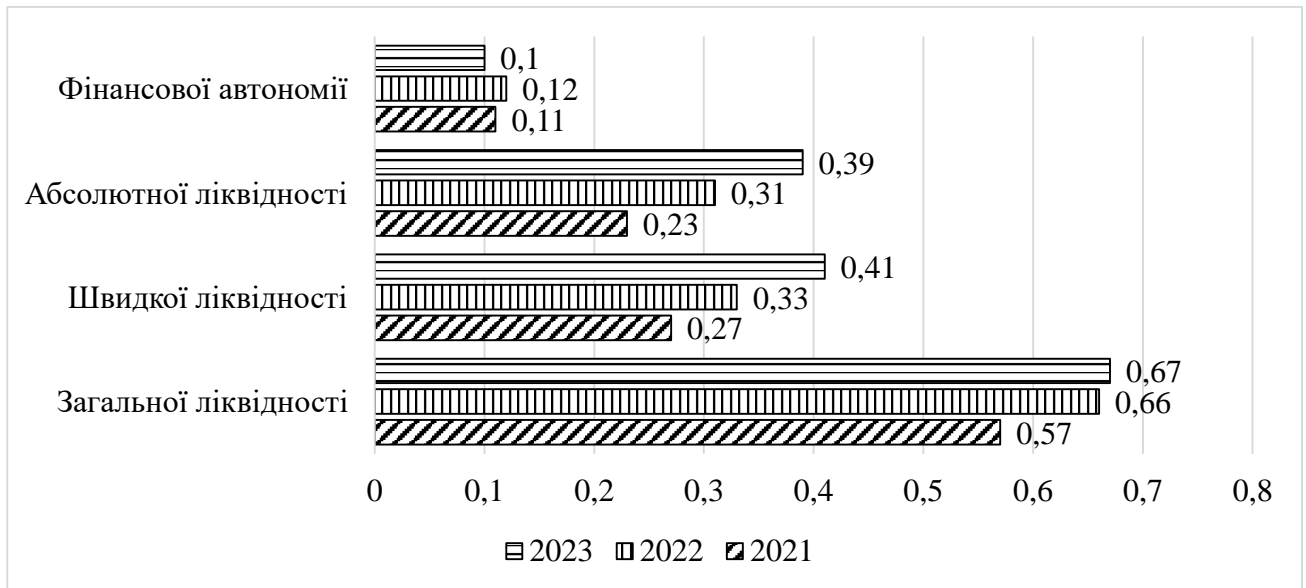

Рис. 2.1. Показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Підприємству слід звернути увагу на підвищення ліквідності через збільшення грошових активів або вдосконалення управління запасами та дебіторською заборгованістю. Підвищення цих показників допоможе знизити фінансові ризики та забезпечити кращу стійкість в умовах економічної нестабільності.

В цілому, фінансова стійкість ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» потребує покращення, зокрема в частині ліквідності та зменшення боргової залежності.

Показники ділової активності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» у 2021-2023 рр. представлені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

Оцінка показників ділової активності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» у 2021-2023 рр.

Показник	Нормативне значення	2021	2022	2023
Оборотності запасів	Зростання	14,22	12,85	15,92
Період обороту запасів	Зниження	25,67	28,40	22,93
Період обороту товарів	Зниження	25,35	28,00	22,61
Період обороту дебіторської заборгованості	Зниження	3,09	1,22	0,87
Період обороту кредиторської заборгованості	Зростання	9,29	6,54	7,85
Фінансовий цикл	Скорочення	19,47	23,09	15,95

Оборотність запасів показує, скільки разів протягом року компанія продає і оновлює свої запаси. Підвищення цього показника в 2023 р. (15,92) порівняно з 2022 роком (12,85) є позитивним сигналом. Це свідчить про те, що компанія змогла покращити ефективність управління запасами, скоротивши час їх обігу та збільшивши швидкість продажу товарів. Однак падіння цього показника в 2022 р. може свідчити про проблеми з реалізацією або надлишкові запаси, що не продавались так швидко.

Період обороту запасів показує, скільки днів у середньому підприємство утримує свої запаси, перш ніж продати їх або використати. Зниження цього показника в 2023 р. (22,93 дні) порівняно з 2022 роком (28,40 днів) є позитивним і вказує на те, що компанія стала більш ефективною у використанні своїх запасів, зменшивши час їх обігу. Це може бути результатом покращення логістики, підвищення попиту на продукцію чи оптимізації запасів.

Період обороту дебіторської заборгованості вказує на середній час, який компанія витрачає на отримання платежів від своїх дебіторів. Спостерігається значне зменшення цього показника, що є дуже хорошим знаком. У 2023 р. ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» вдалося значно скоротити час, необхідний для отримання грошей від своїх клієнтів, що свідчить про підвищену ефективність управління дебіторською заборгованістю та, ймовірно, про поліпшення умов співпраці з покупцями або введення більш жорстких умов платежу.

Період обороту кредиторської заборгованості показує, скільки днів підприємство зазвичай витрачає на погашення своїх зобов'язань перед

постачальниками. Зменшення цього показника в 2022 р. (6,54 дні) свідчить про те, що підприємство стало швидше розраховуватися зі своїми кредиторами. У 2023 р. показник зріс до 7,85 днів, що може свідчити про невеликі затримки у виплатах або зміну умов співпраці з постачальниками. Порівняно з 2021 роком, підприємство стало більш ефективно управляти своїми зобов'язаннями.

Фінансовий цикл показує, скільки днів підприємство витрачає на перетворення своїх ресурсів на грошові кошти. Зменшення фінансового циклу оскільки це вказує на те, що підприємство стало ефективніше працювати з своїми оборотними активами та зобов'язаннями. Підвищення оборотності запасів та зменшення періоду обороту дебіторської заборгованості дозволяють швидше отримувати грошові кошти, що зменшує потребу в оборотному капіталі і знижує ризик фінансових труднощів.

Динаміка показників ділової активності ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр. графічно представлена на рис. 2.2.

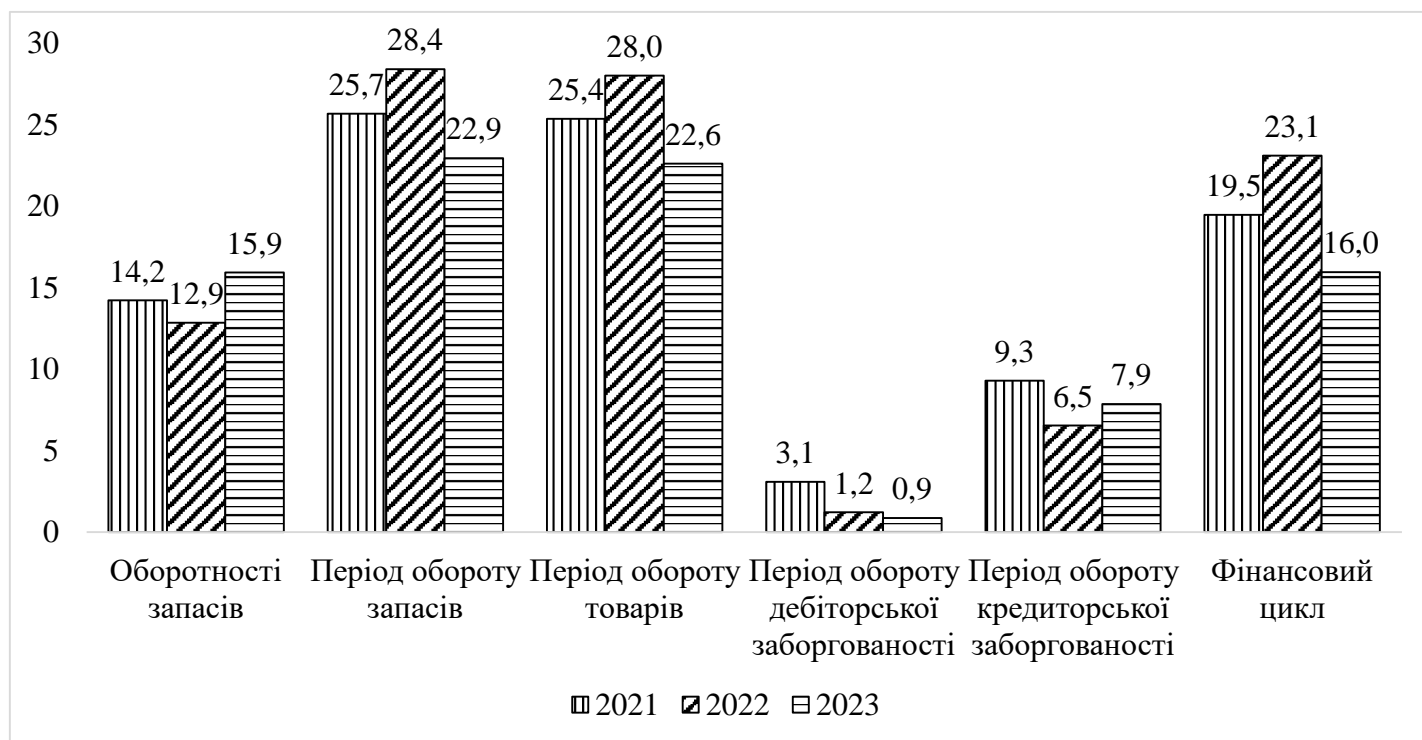

Рис. 2.2. Динаміка показників ділової активності ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Отже, в цілому, компанія продемонструвала покращення в управлінні своїми ресурсами, хоча варто приділити увагу управлінню кредиторською заборгованістю, аби уникнути потенційних проблем із постачальниками.

Основні показники прибутковості ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» у 2022-2023 рр. розраховані у табл. 2.9 та графічно представлені на рис. 2.3.

Таблиця 2.9

**Основні показники прибутковості ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»
у 2022-2023 рр., %**

Показник	2021	2022	2023
Валова рентабельність	26	25	26
Рентабельність за операційним прибутком	8	3	0,003
Рентабельність за чистим прибутком	6	2	-0,002
Рентабельність активів	20	6	-1

Валова рентабельність залишалася стабільною на рівні 25–26% протягом трьох років, що вказує на здатність підприємства підтримувати постійну маржу між доходами та собівартістю товарів чи послуг. Підвищення валової рентабельності в зберегти або навіть покращити ефективність на рівні основної діяльності. Це може свідчити про зменшення собівартості продукції або вдосконалення цінової політики.

Рентабельність за операційним прибутком зменшилася протягом двох років і фактично досягла нульового значення у 2023 р.. Це свідчить про те, що операційні витрати (постійні та змінні) значно перевищили доходи, що є серйозною проблемою для підприємства. Таке різке падіння може бути викликане зростанням операційних витрат, підвищенням цін на сировину або логістичні послуги, а також зниженням ефективності операційної діяльності. Якщо ситуація не зміниться, підприємству загрожує зниження прибутковості або навіть збитковість.

Рентабельність за чистим прибутком також демонструє негативну динаміку, знизившись до від'ємного значення у 2023 р.. Це означає, що підприємство не тільки не отримало чистого прибутку, а й понесло збитки. Від'ємне значення рентабельності за чистим прибутком може бути наслідком високих фінансових

витрат, зниження доходів, значних амортизаційних витрат або інших непередбачуваних факторів, які вплинули на результативність після врахування податків і всіх витрат. Це є тривожним сигналом і вимагає перегляду стратегії витрат та підвищення ефективності фінансового менеджменту.

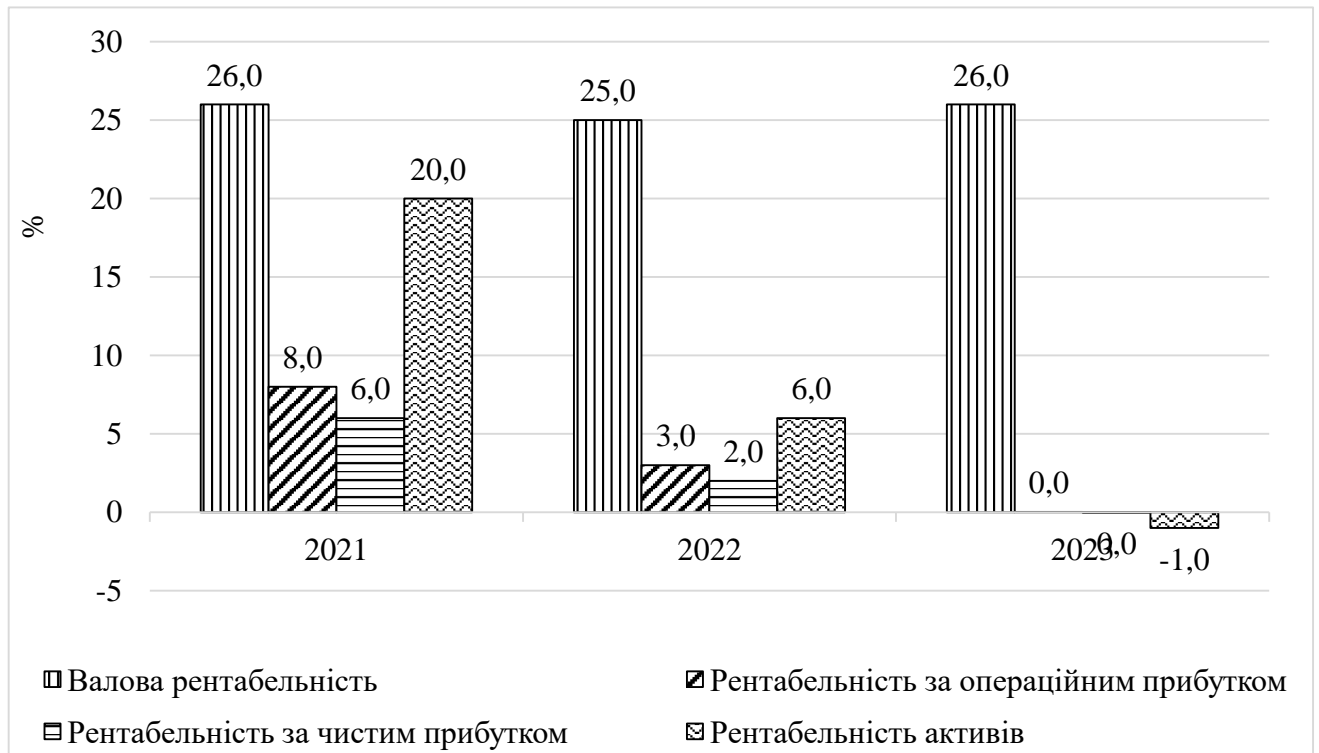

Рис. 2.3. Динаміка показників прибутковості ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Рентабельність активів демонструє зниження протягом трьох років, і в 2023 р. цей показник став від'ємним. Це означає, що підприємство стало менш ефективним у використанні своїх активів для генерування прибутку. Падіння рентабельності активів може вказувати на неефективне використання активів компанії, зростання безприбуткових або низькорентабельних інвестицій, або навіть зниження активів у зв'язку з амортизацією або збільшенням запасів без відповідного попиту. Також не варто забувати про необхідні витрати пов'язані з військовими діями в країні.

Розрахунок трифакторної моделі Дюпона ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр. представлена в табл. 2.10.

Таблиця 2.10.

Трифакторна модель Дюпона ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023
Рентабельність власного капіталу	1,84	0,51	-0,10
Рентабельність за чистим прибутком	0,06	0,02	-0,002
Оборотність активів	3,51	3,61	3,81
Фінансовий леверидж	9,36	8,25	10,45

Рентабельність власного капіталу знизилася протягом трьох років, і в 2023 році цей показник став від'ємним. Це означає, що підприємство не змогло ефективно використовувати власний капітал для генерування прибутку, що є негативним сигналом. Зниження рентабельності власного капіталу може бути наслідком зменшення чистого прибутку, підвищення витрат або погіршення загальної ефективності управління. Від'ємне значення в 2023 р. свідчить про фінансові труднощі, і підприємству слід переглянути свою стратегію управління капіталом.

Оборотність активів зростала протягом трьох років, що є позитивним сигналом. Це означає, що підприємство стало більш ефективним у використанні своїх активів для генерування доходу. Відповідно, для кожної одиниці активів компанія почала отримувати більший обсяг доходу, що свідчить про покращення ефективності їх використання. Підвищення оборотності активів є важливим чинником для забезпечення зростання прибутку без необхідності значно збільшувати обсяги інвестицій у нові активи.

Фінансовий леверидж відображає ступінь залежності підприємства від позикових коштів. Значення левериджу вказує на те, скільки разів компанія може фінансувати свої активи за рахунок власного капіталу. У 2023 р. цей показник зріс до 10,45, що є досить високим значенням. Це може свідчити про збільшення заборгованості, що може бути як позитивним, так і негативним фактором. З одного боку, високий леверидж може дозволяти підприємству отримувати більше фінансових ресурсів для розвитку, з іншого — збільшення заборгованості підвищує ризики компанії, особливо в умовах економічної нестабільності або погіршення

фінансових результатів. Підвищений фінансовий леверидж може бути ознакою того, що компанія активно використовує позикові кошти, щоб фінансувати свої активи, але це також збільшує її вразливість до змін у фінансових умовах.

Показники рентабельності, як-от рентабельність власного капіталу та рентабельність за чистим прибутком, знизилися до від'ємних значень у 2023 р.. Це свідчить про значні проблеми з ефективністю використання ресурсів і здатністю генерувати прибуток на кожен одиницю доходу. Підприємство не змогло отримати чистий прибуток у 2023 р., що є серйозним фінансовим сигналом.

Водночас валова рентабельність залишалася стабільною, що вказує на те, що основна діяльність підприємства може бути ефективною, проте проблеми виникають на етапі покриття операційних та фінансових витрат.

Показники ліквідності (загальна ліквідність, швидка ліквідність, абсолютна ліквідність) показують, що впродовж аналізованого періоду компанія змогла підтримувати достатній рівень ліквідності. Однак у 2023 р. показники залишаються нижчими за нормативи, що може вказувати на деякі труднощі з платоспроможністю в умовах можливих економічних викликів.

Негативна динаміка рентабельності та збитковість в 2023 р. є основними сигналами про те, що підприємство стикнулося з труднощами в управлінні витратами та фінансами. Від'ємні значення рентабельності власного капіталу та чистого прибутку вказують на необхідність перегляду стратегії бізнесу, зниження витрат та підвищення ефективності управління. Зростання фінансового левериджу підвищує ризик для платоспроможності підприємства, що потребує ретельного управління заборгованістю та оцінки її сталості. Втрата фінансової стійкості і збитковість може призвести до необхідності вжити заходів для відновлення платоспроможності та стабільності.

Оборотність активів та валова рентабельність демонструють стабільність на рівні основної діяльності, що вказує на потенціал для подальшого розвитку при зниженні витрат. Ліквідність підприємства виявляється в межах прийнятних норм, що забезпечує певний рівень фінансової безпеки.

Загалом, підприємство потребує комплексного перегляду своєї фінансової стратегії та запровадження заходів щодо оптимізації витрат і підвищення ефективності використання активів, що дозволить відновити рентабельність та стабільність.

У другому розділі розглянуто організаційно-економічну характеристику ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», дано оцінку фінансового стану підприємства та проаналізовано фінансову стійкість ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями посилення фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є одним із ключових чинників, що визначає його стабільність, конкурентоспроможність і здатність реагувати на зміни економічного середовища, зокрема в умовах воєнного часу. У зв'язку з економічною нестабільністю та непередбачуваними зовнішніми факторами, особливо важливим є розроблення та впровадження заходів щодо посилення фінансової стійкості підприємства. ТОВ «АТБ-Маркет», як одна з найбільших мереж роздрібної торгівлі в Україні, має значні можливості для оптимізації фінансових потоків, зменшення витрат та підвищення ефективності використання ресурсів. Основні напрями посилення фінансового стану підприємства включають:

- оптимізація витрат;
- правління оборотним капіталом;
- інвестиційна діяльність;
- диверсифікація доходів;
- правління ризиками.

Оптимізація витрат є важливим інструментом підвищення ефективності бізнесу, особливо в умовах економічної кризи. Зниження операційних витрат дозволяє підприємству не лише збільшити свою рентабельність, а й забезпечити вищу ліквідність, знижуючи фінансові ризики.

У багатьох компаніях витрати на адміністративні та управлінські послуги можуть бути значними, але їх зниження не завжди веде до скорочення якості бізнес-процесів. Для цього підприємство може:

Переглянути структуру витрат на оренду приміщень та канцелярські товари, зокрема провести аудит потреби у витратних матеріалах.

Впровадити електронний документообіг для зменшення витрат на паперові носії та покращення швидкості обробки даних.

Оптимізувати чисельність персоналу без шкоди для ефективності управлінських процесів через автоматизацію або централізацію частини функцій.

Логістичні витрати є одними з основних для роздрібних мереж, тому їх оптимізація може значно покращити фінансові результати підприємства. Можливі заходи:

Удосконалення логістичних маршрутів для зниження витрат на транспортування товарів. Це може включати використання більш ефективних маршрутів, зменшення порожніх перевезень, а також зниження витрат на паливо через більш економічні автотранспортні засоби.

Розширення використання мультимодальних перевезень, що дозволяє скоротити витрати на транспортування шляхом поєднання різних видів транспорту (автомобільний, залізничний, морський).

Інвестування в модернізацію складів і автоматизацію процесів складування для зниження витрат на зберігання товарів.

В умовах високих витрат на енергоносії зниження енергоспоживання може стати важливим напрямом для оптимізації витрат. Впровадження енергоощадних технологій, таких як світлодіодне освітлення (LED) або енергозберігаючі холодильники, дозволяє значно скоротити витрати на електроенергію та опалення. Крім того, впровадження системи моніторингу енергоспоживання дасть змогу підприємству більш ефективно управляти своїми витратами.

Правильне управління оборотним капіталом дозволяє підприємству підтримувати достатній рівень ліквідності, оптимізувати грошові потоки і, таким чином, забезпечити фінансову стабільність у довгостроковій перспективі. Оборотний капітал включає всі ресурси, які компанія використовує для забезпечення поточної діяльності, тому ефективне управління цими активами є критично важливим.

Зменшення дебіторської заборгованості дозволяє покращити грошові потоки підприємства і знизити залежність від зовнішніх факторів. Для цього можна:

Встановити більш жорсткі умови для відстрочення платежів, скоротити терміни кредитування для покупців та постачальників.

Впровадити систему контролю за дебіторською заборгованістю, що дозволить своєчасно виявляти та ліквідовувати прострочені борги.

Однією з найбільших статей активів ТОВ «АТБ-Маркет» є запаси готової продукції (товари). Для розробки заходів з оптимізації управління запасами виникає необхідність аналізу зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу компанії. Вихідні дані для оцінки зв'язку представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для оцінки зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр.

Звітний період	Оборотність запасів, Р, об/рік	Чистий доходу, D, млн. грн.
I кв. 2021	14,8	40,0
II кв. 2021	14,6	37,8
III кв. 2021	14,2	36,0
IV кв. 2021	13,4	35,0
I кв. 2022	11,5	35,8
II кв. 2022	12,0	36,5
III кв. 2022	13,5	37,5
IV кв. 2022	14,5	38,5
I кв. 2023	15,7	43,5
II кв. 2023	15,9	44,5
III кв. 2023	16,3	45,5
IV кв. 2023	16,5	47,6

На основі наведених даних у табл. 3.1 спостережень розраховуємо лінійну модель, яка визначає рівень зв'язку між оборотністю запасів (Р) та обсягом чистого доходу (D) ТОВ «АТБ-Маркет».

Аналіз показав наявність прямого сильного зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу ТОВ «АТБ-Маркет», коефіцієнт кореляції $R = 0,865$, відповідно, коефіцієнт детермінації становить $R^2 = 0,7484$, тобто зміна обсягу чистого доходу на 74,84% обумовлена саме показником оборотності запасів.

Адекватність моделі за спостережень перевірено із застосуванням критерію Фішера: розрахункове значення перевищує табличне.

Модель має значущі параметри відповідно до розрахованих показників за критерієм Стюдента.

Коефіцієнти регресії становитимуть:

$$a_1 = 2,33, \quad a_0 = 6,29$$

Отже, рівняння регресії можна представити у вигляді:

Лінія регресії чистого доходу від оборотності запасів ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр. представлена на рис. 3.1.

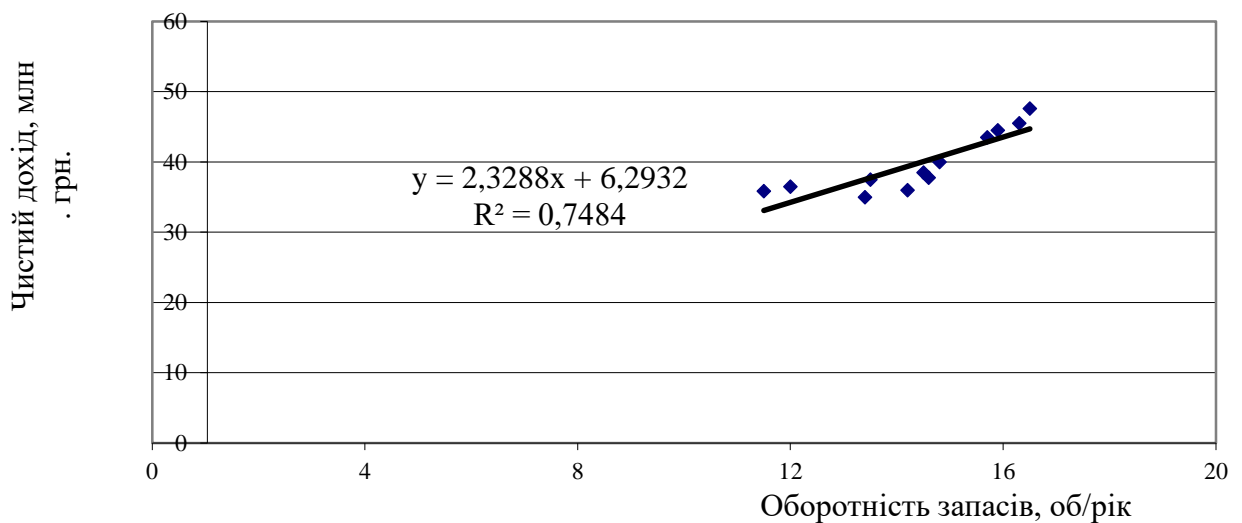

Рисунок 3.1. Лінія регресії чистого доходу від оборотності запасів ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр.

Таким чином, проведено аналіз зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр. та встановлено тісний прямий зв'язок, побудовано модель адекватну даним спостережень із значимими параметрами, якій можна довіряти приблизно на 75%. Це дає змогу прогнозувати обсяги чистого доходу на основі прогнозних значень оборотності запасів.

Це означає, що один із заходів посилення фінансового стану підприємства має бути спрямований на оптимізацію управління запасами, а саме на підвищення їх оборотності як чинника впливу на обсяг чистого доходу.

Отже, підприємство повинно оптимізувати обсяги запасів товарів на складах для зниження витрат на їх зберігання та покращення оборотності. Це може включати:

Впровадження автоматизованих систем управління запасами для прогнозування попиту та автоматичного поповнення товарів.

Визначення оптимальних рівнів запасів на основі аналізу попиту та сезонних коливань, що дозволить уникнути надлишкових запасів та «заморожування» коштів у товарних залишках.

Залучення інвестицій є важливим напрямом для розвитку підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності. Вкладання коштів в модернізацію виробничих потужностей, розширення мережі або впровадження нових технологій дозволяє забезпечити стійке зростання.

Інвестиції можна розділити на інвестиції в модернізацію та розвиток. Інвестиції в модернізацію інфраструктури та технології:

Інвестиції в оновлення торгових точок та складських приміщень з використанням сучасних технологій для покращення обслуговування клієнтів та підвищення ефективності бізнес-процесів.

Впровадження нових IT-рішень для автоматизації внутрішніх процесів, таких як управління запасами, облік фінансів, взаємодія з постачальниками.

Інвестиції в розвиток нових торгових точок та онлайн-продажів:

Відкриття нових магазинів в регіонах з високим попитом або в районах, які не мають конкурентів.

Активний розвиток онлайн-продажів через створення або вдосконалення інтернет-магазину, що дозволить залучити нових клієнтів і збільшити частку онлайн-продажів.

Диверсифікація доходів дозволяє підприємству знизити залежність від одного джерела доходу та зменшити фінансові ризики. Для ТОВ «АТБ-Маркет»

диверсифікація може включати як зміни в асортименті товарів, так і впровадження нових послуг. Наприклад, розширення асортименту товарів:

Включення нових товарних категорій, таких як органічні продукти, безглютенові товари або екологічно чисті продукти, що здатні привернути нових клієнтів.

Запуск програм лояльності для постійних клієнтів, що дозволить збільшити обсяг продажів за рахунок існуючих покупців.

Або розвиток онлайн-каналів продажу:

Активне просування онлайн-торгівлі через мобільні додатки та сайти, а також розширення асортименту в інтернет-магазинах для залучення клієнтів з інших регіонів.

Впровадження нових послуг, таких як доставка додому, «клік і забери» або швидка доставка, що відповідає сучасним вимогам споживачів.

В умовах воєнного часу особливо важливо враховувати фінансові та операційні ризики для забезпечення стабільності підприємства. Для ТОВ «АТБ-Маркет» це включає як економічні, так і політичні та соціальні чинники. Для цього варто проводити аналіз і управління фінансовими ризиками:

Визначення потенційних фінансових ризиків, таких як зміни валютних курсів або коливання цін на сировину та енергоносії, і розробка стратегії їх мінімізації.

Використання фінансових інструментів хеджування для зниження ризиків, пов'язаних із коливаннями на фінансових ринках.

Після цього слід комплексно підходити до управління операційними ризиками та впровадження ефективних систем моніторингу та прогнозування ризиків, що дозволяє швидко реагувати на зміни в умовах ринку або операційної діяльності.

Отже, для підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності ТОВ «АТБ-Маркет» в умовах воєнного часу необхідно реалізувати комплексний підхід до оптимізації витрат, ефективного управління оборотним капіталом, впровадження інвестиційних проектів та диверсифікації доходів. Кожен з цих напрямків сприяє покращенню фінансових показників підприємства, а також дає можливість знизити ризики, пов'язані з економічною нестабільністю, військовим

конфліктом та іншими непередбачуваними зовнішніми чинниками. Ефективне поєднання всіх напрямків дозволить ТОВ «АТБ-Маркет» не тільки стабілізувати своє фінансове становище в короткостроковій перспективі, але й забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі, адаптуючись до змін на ринку та у зовнішньому середовищі.

3.2. Розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів

У рамках розробки заходів щодо покращення фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-Маркет» було запропоновано низку стратегічних ініціатив, орієнтованих на підвищення ефективності роботи компанії в умовах воєнного часу. Проте будь-які запропоновані заходи потребують попередньої оцінки їхнього економічного ефекту для визначення реальної вигоди для підприємства.

Для розрахунків економічного ефекту використовуються конкретні фінансові показники підприємства, а також оцінка їхнього потенційного впливу на зменшення витрат та збільшення доходів. Виконання даних розрахунків дозволить не лише оцінити ефективність запропонованих заходів, а й підготувати рекомендації для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасних економічних викликів.

У попередньому пункті було запропоновано декілька напрямлення поліпшення фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-Маркет», і ось до яких економічних ефектів вони призведуть:

Оптимізація витрат на управлінські та адміністративні потреби:

Завдяки скороченню витрат на оренду приміщень адміністративного персоналу, відрядження та інші адміністративні потреби (зменшення обсягів витрат на 4%), можна досягти економії на загальних витратах.

2. Впровадження інвестиційних проектів у модернізацію інфраструктури та

програмне забезпечення. Програмне забезпечення дозволить оптимізувати логістичні маршрути (а відтак знизити логістичні витрати) і систему управління запасами (оптимізувати систему складів та скоротити витрати на утримання складів), а також організувати систему онлайн продажів (знизити витрати на оренду приміщень магазинів).

Інвестиції в модернізацію інфраструктури та програмного забезпечення дозволять підвищити ефективність роботи підприємства і сприятимуть значному зростанню доходів.

Оптимізація витрат на логістику:

Оптимізація логістичних процесів, таких як зниження витрат на транспортування товарів внаслідок впровадження програмного забезпечення може забезпечити економію у розмірі 5% від загальних витрат.

Впровадження енергоощадних технологій:

Застосування енергоощадних рішень, таких як світлодіодне освітлення або енергозберігаючі холодильники, дозволить знизити витрати на енергоспоживання і як наслідок, на утримання запасів на 7%.

Оптимізація дебіторської заборгованості:

Прискорення обороту дебіторської заборгованості та зниження прострочених боргів дозволяє отримати додатковий економічний ефект від поліпшення грошових потоків.

Удосконалення системи управління товарними запасами:

Удосконалення системи управління запасами внаслідок впровадження програмного забезпечення дозволить знизити витрати на зберігання товарів і підвищити оборотність активів. Це, в свою чергу, призведе до економії витрат на рівні 2% від вартості товарних запасів.

Розвиток онлайн-продажів та доставки:

Розвиток онлайн-продажів завдяки впровадження програмного забезпечення дозволить значно збільшити реалізацію продукції. Загальний економічний ефект від цього заходу буде позитивним.

Диверсифікація доходів через розширення асортименту товарів:

Розширення асортименту товарів дасть можливість залучити нових клієнтів і підвищити обсяг продажів на 4%, що сприятиме збільшенню доходів.

Математичний ефект провадження даних заходів запропонований у табл. 3.1.

Таблиця 3.2

**Прогноз показників ефективності господарської діяльності
ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»**

млн. грн.

№	Найменування заходу	Ефект від впровадження	Розрахунок
	Оптимізація витрат на управлінські та адміністративні потреби	Скорочення витрат на оренду приміщень адміністративного персоналу, відрядження та зниження адміністративних витрат	
	Впровадження інвестиційних проектів у модернізацію інфраструктури та нові технології: впровадження програмного забезпечення	Закупівля нового програмного забезпечення для оптимізації логістичних маршрутів і системи управління запасами, а також організації системи онлайн продажів.	
	Оптимізація витрат на логістику	Зниження витрат на транспортування та складування товарів	
	Впровадження енергоощадних технологій	Зниження витрат на енергоспоживання	
	Оптимізація дебіторської заборгованості	Оптимізація роботи з виданими авансами, зменшення прострочених боргів	
	Поліпшення управління товарними запасами	Зниження витрат на зберігання товарів та підвищення оборотності активів	
	Розвиток онлайн-продажів та доставки	Зростання реалізації продукції через інтернет, збільшення витрат на збут	

Заплановані впровадження призведуть до часткового зниження витрат та приросту доходу підприємства, що в загальному масштабі приведе до отримання більшого прибутку.

Отже, заплановані зміни повинні мінімізувати витрати та мобілізувати доходи. В таблиці 3.2 наведено проектний «Звіт по фінансові результати» ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» на прогнозований рік.

Таблиця 3.3

Проектний «Звіт по фінансові результати» ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Статті звіту про фінансові результати	2023	Проект	Ефект від впровадження (+,-)
Чистий дохід	181,1	206,4	25,4
Собівартість реалізованої продукції	133,2	139,9	6,7
Валовий прибуток	47,8	66,5	18,7
Інші операційні доходи	1,1	1,1	0,0
Адміністративні витрати	23,9	23,0	-1,0
Витрати на збут	23	24,1	1,1
Інші операційні витрати	1,4	1,4	0,0
Фінансові результати від операційної діяльності	0,6	19,1	18,5
Інші фінансові доходи	0,9	0,9	0,0
Інші доходи	0	0,0	0,0
Фінансові витрати	1,7	1,7	0,0
Інші витрати	0,02	0,0	0,0
Фінансовий результат до оподаткування	-0,2	18,3	18,5
Податок на прибуток	-0,2	3,3	3,5
Чистий прибуток/ збиток	-0,4	15,0	15,4

Чистий дохід зріс на 25,4 млн грн (+14%), що вказує на очікуваний ріст обсягу реалізації продукції. Це може бути результатом як зростання попиту, так і розширення асортименту чи покращення каналів збуту. Такий позитивний ефект сприятливо вплине на загальну фінансову стабільність підприємства

Собівартість продукції збільшиться на 6,7 млн грн (+5%), що може свідчити про зростання витрат на виробництво, зокрема через підвищення вартості сировини, енергоресурсів чи трудових витрат. Це знижується ефективність діяльності, оскільки витрати на виробництво зростають швидше за дохід.

Валовий прибуток зростає на 18,7 млн грн (+43%), що є дуже позитивним результатом. Це свідчить про те, що, незважаючи на збільшення собівартості, загальний ріст доходу перевищує витрати, що є ознакою покращення операційної ефективності.

Адміністративні витрати зменшаться на 1 млн грн (-4%), що може свідчити про загальне підвищення ефективності управління.

Витрати на збут збільшаться на 1,1 млн грн. Це позитивно вплине на фінансовий результат компанії, оскільки зменшення витрат на збут підвищить маржу.

Значне зростання фінансових результатів від операційної діяльності на 18,5 млн грн є суттєвим покращенням, що вказує на стабільність операційної діяльності

підприємства, збільшення маржі та ефективніше використання ресурсів.

Значне покращення фінансового результату до оподаткування на 24,46 млн грн вказує на стабільність операційної діяльності та ефективність усіх заходів, спрямованих на зниження витрат і збільшення доходів. Це свідчить про значне поліпшення фінансових результатів і стабільний прибуток підприємства.

Очікуваний чистий прибуток у розмірі 15,4 млн грн є великим досягненням, враховуючи, що в 2023 році був збиток у розмірі 0,4 млн грн. Це свідчить про ефективне впровадження заходів щодо зростання доходів і оптимізації витрат.

У результаті запропонованих змін, підприємство ТОВ «АТБ-Маркет» очікує значне поліпшення фінансових результатів, зокрема:

- Зростання чистого доходу на 25,4 млн грн;

- Зростання валового прибутку на 17,8 млн грн;

- Збільшення чистого прибутку на 15,4 млн грн.

Таким чином, підприємство має потенціал до зростання прибутковості, зниження витрат та збільшення фінансової стійкості в майбутньому.

Інвестиції у купівлю нового програмного забезпечення буде відображено у першому розділі активів: збільшить обсяг основних засобів. Одночасно збільшиться обсяг довгострокових зобов'язань у пасиві балансу.

Оптимізація управління запасами та дебіторською заборгованістю дозволить скоротити їх обсяг. Вивільнені кошти будуть спрямовані на скорочення обсягу кредиторської заборгованості.

Збільшення фінансового результату (отримання прибутку) збільшить статтю Нерозподілений прибуток пасиву балансу та відобразиться у статті грошових коштів активу балансу.

В табл. 3.3 наведено проектний «Баланс» ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Таблиця 3.4

Проектний «Баланс» ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

млн. грн.

Статті балансу	2023	Проект	Ефект від впровадження(+,-)
Необоротні активи	24,7	27,1	2,5
Виробничі запаси	0,1	0,1	0,0
Товари	8,3	7,0	-1,2
Дебіторська заборгованість	0,9	0,9	-0,1
Гроші та їх еквіваленти	13,5	29,0	15,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,0		0,0
Всього активів	47,5	64,1	16,6
Власний капітал	4,5	20,0	15,4
У т.ч. нерозподілений прибуток	4,5	20,0	15,4
Довгострокові зобов'язання	8,7	11,1	2,5
Поточні зобов'язання	34,3	33,0	-1,3
Всього пасивів	47,5	64,1	16,6

Проектний баланс ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» показав, що у зв'язку із впровадженням запропонованих заходів зменшиться величина товарів, дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань. Натомість зросте обсяг довгострокових зобов'язань та власного капіталу (завдяки нерозподіленому прибутку).

Розглянемо вплив зазначених змін на показники оцінки фінансового стану.

Таблиця 3.5

Прогноз показників ефективності господарської діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Показник	Формула розрахунку	2023	Проект	Зміна за рік
1. Валова рентабельність	$\Phi. 2 \text{ р. } 2090 \text{ або } 2095 : \text{ р. } 2000 * 100$	26,39	32,22	5,82
2. Рентабельність за чистим прибутком	$\Phi. 2 \text{ р. } 2350 \text{ або } 2355 : (\text{ р. } 2050 + 2130 + 2150 + 2180) * 100$	-0,24	7,96	8,20
3. Рентабельність активів	$\Phi. 2 \text{ р. } 2350 \text{ або } 2355 : \Phi. 1 \text{ р. } 1300 (\text{ гр. } 3 + 4) * 0,5 * 100$	-0,46	11,70	12,16

Валова рентабельність є показником, що відображає здатність компанії генерувати прибуток від основної діяльності до врахування адміністративних витрат та податків. Збільшення валової рентабельності на 5,82% є позитивним

сигналом, що свідчить про покращення ефективності виробництва або зниження собівартості продукції.

Негативне значення в 2023 році (-0,24%) означає, що компанія не змогла отримати чистий прибуток та навіть зазнала збитків. Проте проект на наступний рік демонструє значне покращення (+8,20%), що свідчить про стабілізацію фінансового результату.

Негативне значення рентабельності активів (-0,46%) у 2023 році свідчить про те, що компанія не використовує свої активи ефективно і, ймовірно, має низьку віддачу від інвестицій. Однак прогноз на наступний рік (+11,70%) показує істотне поліпшення, що свідчить про оптимізацію використання активів і, ймовірно, збільшення прибутковості.

В усіх трьох показниках прогнозується значне покращення в порівнянні з 2023 роком, що є позитивним сигналом для фінансової стабільності та розвитку компанії. Особливо важливим є значне поліпшення рентабельності за чистим прибутком та рентабельності активів, що свідчить про здатність компанії подолати збитковість та вийти на прибуткову діяльність. Валова рентабельність також зростає, що вказує на покращення виробничої ефективності.

Прогноз на 2024 рік є оптимістичним, з можливістю досягнення високих фінансових результатів, якщо вдосконалення операційної ефективності буде продовжуватися.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети, у роботі проведено оцінку фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та розроблено заходи щодо його покращення в умовах воєнного часу.

У першому розділі розкрито сутність та методи оцінки фінансового стану підприємства, розглянуто показники оцінки фінансового стану підприємства та визначено умови забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Визначено, що фінансова стійкість підприємства залежить від низки факторів, таких як правильне співвідношення між власними і позиковими коштами, ефективне управління активами і пасивами, наявність фінансових резервів, здатність до диверсифікації і оптимізація витрат. Тільки при комплексному підході до управління фінансами підприємство зможе зберігати стабільність і розвиватися в умовах змінюваного економічного середовища.

У другому розділі дано організаційно-економічну характеристику ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», проведено оцінку фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» та проаналізовано фінансову стійкість ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

У процесі виконання даного дослідження була здійснена комплексна оцінка фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» в умовах воєнного часу. У ході роботи визначено, що фінансовий стан підприємства в умовах економічної та політичної нестабільності потребує особливої уваги, адже зовнішні фактори, зокрема війна, значно ускладнюють фінансове управління та знижують рівень прогнозованості.

Аналіз фінансового стану показав, що спостерігається певна фінансова криза на підприємстві у 2022 р., та негативний чистий фінансовий результат у 2023 р., при позитивній динаміці інших статей у цей досліджуваний період. Отже, можна дійти висновку, що на компанію сильно вплинули зовнішні чинники, такі як повномасштабні військові дії на території країни функціонування підприємства. У рік початку військових дій на території України «АТБ-Маркет» втратило частину

активів і як результат, зменшило свій прибуток, але у наступному календарному р. відбулися, на перший погляд, незрозумілі зміни.

Активи компанії збільшилися майже на 16%, а дохід компанії — на 22%, що засвідчує ефективне використання ресурсів. Але прибуток компанії зменшився і навіть набув негативного значення через неефективне управління витратами компанії.

Коефіцієнт фінансової автономії дуже низький, що свідчить про високу залежність підприємства від позикових коштів. Це означає, що ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» може мати обмежену можливість фінансувати свою діяльність за рахунок власних ресурсів і залежить від зовнішнього фінансування.

Оскільки коефіцієнти загальної та швидкої ліквідності нижчі за нормативні значення, ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» має обмежену можливість покривати свої поточні зобов'язання в короткостроковій перспективі. Підприємство повинно бути готовим до потенційних труднощів із забезпеченням ліквідності, що вимагає покращення управління активами та зменшення залежності від позикових коштів.

Загалом, підприємство потребує комплексного перегляду своєї фінансової стратегії та запровадження заходів щодо оптимізації витрат і підвищення ефективності використання активів, що дозволить відновити рентабельність та стабільність.

Проаналізувавши фінансові показники ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», можна зробити висновок, що підприємство має ряд сильних сторін, таких як стабільний рівень оборотних активів та розвинена мережа роздрібної торгівлі, що дозволяє зберігати конкурентоспроможність навіть у кризових умовах. Однак, зважаючи на специфіку воєнної економіки, підприємству необхідно активніше впроваджувати заходи для оптимізації витрат, зменшення фінансових ризиків та посилення ліквідності.

Особливу увагу слід приділити адаптації фінансових стратегій підприємства до нових економічних реалій, що виникають в умовах війни. Запропоновані заходи, такі як оптимізація структури капіталу, скорочення неефективних витрат, вдосконалення системи управління грошовими потоками та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування, мають значний потенціал для покращення

фінансової стабільності підприємства.

Проведено аналіз зв'язку між оборотністю запасів та обсягом чистого доходу ТОВ «АТБ-Маркет» у 2021-2023 рр. та встановлено тісний прямий зв'язок, побудовано модель адекватну даним спостережень із значимими параметрами, якій можна довіряти приблизно на 75%. Це дає змогу прогнозувати обсяги чистого доходу на основі прогнозних значень оборотності запасів.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що для забезпечення довгострокової фінансової стабільності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» в умовах воєнного часу необхідно вжити низку стратегічних та тактичних заходів, які дозволять зберегти та зміцнити його позиції на ринку. Запропоновані в роботі заходи можуть бути використані не лише для цього підприємства, але й для інших компаній, що оперують в умовах економічної нестабільності.

Основні напрями посилення фінансового стану підприємства включають:

- оптимізація витрат на управлінські та адміністративні потреби
- проведення інвестиційних проектів у модернізацію інфраструктури та нові технології: впровадження програмного забезпечення
- оптимізація витрат на логістику
- проведення енергоощадних технологій
- оптимізація дебіторської заборгованості
- оліпшення управління товарними запасами
- озвиток онлайн-продажів та доставки

Заплановані впровадження сприятимуть частковому скороченню витрат та приросту доходу підприємства, що в загальному масштабі приведе до отримання більшого прибутку.

У роботі розраховано проектний «Звіт по фінансові результати» на прогнозований рік та проектний «Баланс» ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Для оцінки економічної ефективності запропонованих заходів розраховано прогноз показників ефективності господарської діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Основні результати дослідження:

цінка фінансового стану ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» дозволила визначити ключові проблеми, що впливають на його фінансову стійкість в умовах війни.

роблено висновки щодо важливості адаптації фінансових стратегій підприємства до змін, спричинених зовнішніми факторами.

озроблено ряд практичних заходів для покращення фінансового стану підприємства, серед яких оптимізація витрат, поліпшення ліквідності та зниження фінансових ризиків.

Практичні рекомендації можуть бути використані для удосконалення фінансового управління не лише в ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», але й на інших підприємствах, які працюють в умовах кризових явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Мізес Л.* Людський діяч: економічна теорія. — М.: Прогресс, 1991. — 864 с. Mises Institute. Ludwig von Mises. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mises.org>
2. *Сміт А.* Багатство народів / пер. з англ. — К.: Основи, 2004. — 512 с. Project Gutenberg. The Wealth of Nations by Adam Smith. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.gutenberg.org/ebooks/3300>
3. *Лоудон Дж.* Principles of Accounting: A Textbook of Accounting. — New York: Harper & Brothers, 1910. — 576 p. Google Scholar. James Loudon. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://scholar.google.com>
4. *Перкінс І.* The Theory of Profit Distribution. — Boston: Pearson, 1920. — 389 p. Google Scholar. Isaac Perkins. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://scholar.google.com>
5. *Саймон Г.* Наука про адміністративні рішення: дослідження в галузі економіки та організації. — М.: Прогресс, 1973. — 416 с. Google Scholar. Herbert Simon. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://scholar.google.com>
6. *Каплан Р., Нортон Д.* Система збалансованих показників: стратегічний менеджмент в умовах невизначеності / пер. з англ. — К.: ВД "Києво-Могилянська академія", 2004. — 400 с. Harvard Business Review. The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://hbr.org/1992/01/the-balanced-scorecard-measures-that-drive-performance>
7. *Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю.* Фінансовий аналіз: навч. посібник — К.: КНЕУ, 2015. — 592 с.
8. *Ковальчук О. О.* Фінансовий менеджмент: теорія та практика. — Київ: КНЕУ, 2018.
9. *Мельник В. І.* Фінансовий менеджмент. — Львів: "Новий світ-2000", 2017.

10. *Дяков В. М.* Фінансова стабільність підприємства. — Київ: Вид-во "Наука", 2019.
11. *Варічева Р. В.* Аналіз оптимальності структури власного капіталу акціонерних товариств: проблеми та перспективи. Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — No 4 (47). — С. 155–176.
12. Індекс інфляції / Міністерство фінансів: офіційний сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
13. *О.Г. Біла* Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств Фінанси України — 2007
14. *І. Химич* Фінансова стратегія як елемент фінансової стабільності підприємства — Галицький економічний вісник — 2013
15. *Л. І. Телищевська, Н. П. Андрущенко, С. С. Сергеев* Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства — Mechanism of Economic Regulation — 2013 — No 2
16. *Л. Олійник* Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства — Фінанси, облік, банки — 2017
17. *М. О. Лишенко*, Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки, (2), 49-57. — 2018
18. *Н. В. Чаленко, О. С. Сенченко.* Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства. Формирование рыночных отношений в Украине, (6 (157)), 135-139. — 2014
19. *Н. М. Гапак, С. А. Капитан,* Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. — 2014
20. *Н. П. Борецька, К. В. Міщенко,* Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід, (20), 63-66.— 2016
21. *І. С. Грабовський, А. М. Якименко.* Методичні аспекти формування та оцінки зони фінансової стабільності підприємства. Економіка та держава, (1), 64-70 — 2016

22. *І. І. Тоній, & Н. І. Зубко.* Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки. Глобальні та національні проблеми економіки, 505-509.- 2016
23. *І. Г. Химич.* Фінансова стабільність підприємства. Матеріали II науково-практичної конференції „Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки“, 58-60. — 2012
24. *О. Лемішко.* Теоретико-методичні засади визначення параметрів фінансової стабільності підприємства. Економіст, (6), 64-66.— 2014
25. *С. Бардаш.* Фінансова стабільність та її значення для розвитку підприємства. Scientific Collection «InterConf», (144), 99-103. — 2023
26. *Т. В. Павлюк.* Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства.— 2021
27. *О. Вівчар, Т. Кос.* Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений, (4 (116)), 115-119. — 2023
28. *Д. Р. Султанов, д. О. Балдик.* Фінансова стабільність як головна умова стійкого розвитку підприємства. Соціально-гуманітарний вісник, (25), 231-232. — 2019
29. *В. В. Шевчук.* Фінансова стабільність держави та її ознаки. Фінанси, облік і аудит, (1), 181-188. — 2013
30. *Ю. А. Бучакчийська.* Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, (2), 75-78. — 2015
31. *Ю. Ананьєва.* Вплив глобалізації на фінансову стабільність підприємств та стратегії її забезпечення. Економіка та суспільство, (55). —2023
32. *Н. С. Краснокутська, Г. М. Коптєва.* Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. Бізнес Інформ, (7), 14-19.— 2019
33. *Д. С. Степанова, А. М. Яременко.* Розроблення фінансової стратегії для стабілізації фінансового стану підприємства. Науковий вісник Ужгородського

національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, (27 (2)), 62-66. — 2019

34. *I. М. Вахович, I. В. Олександренко.* Теоретичні підходи до визначення фінансової стабільності підприємств. *Бизнес Інформ*, (10 (453)), 19-25. — 2015

35. *Г. А. Семенов, О. В. Ярошевская.* Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. *Вісник економічної науки України.* — 2011

36. *О. Стрішенець.* Аналітичний огляд фінансової стійкості підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, (3), 58-65. — 2018

37. *Т. І. Поверляк.* Фінансово-економічна стійкість як складова економічної стабільності підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*, (1 (3)), 181-186. — 2013

38. *Г. Роганова, I. Кравченко.* Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*, 71(4), 59-68. — 2021

39. *T. Mulyk, O. Tomchuk, L. Fedoryshyna.* Analysis of financial stability of the enterprise. *The scientific heritage*, (43-3 (43)), 46-55. — 2020

40. *S. Drobyazko, A. Barwinska-Malajowicz, B. Slusarczyk, O. Chubukova, T. Bielialov.* Risk management in the system of financial stability of the service enterprise. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(12), 300. — 2020

41. *I. M. Miahkykh, M. S. Shkoda, A. O. Radchenko.* Factors ensuring enterprise financial stability in times of crisis. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки.* — 2019

42. *V*

43. *Н. Гринюк, Л. Докієнко, О. Наконечна, I. Крейдич.* Financial stability as a financial security indicator of an enterprise. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 4(39), 228-240. — 2021

44. *A. Kilichev.* FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE AND EFFICIENCY OF ITS MANAGEMENT. *Академические исследования в современной науке*, 2(28), 61-65. — 2023

4) — 2022

45. *A. Kozachenko*. Financial sustainability of the enterprise: features of recognition and strategy of providing in modern conditions. Slovak international scientific journal.-2020.-№ 40, Vol. 3.-P. 23-30. — 2020

46. *A. Lyubenko, R. Shurpenkova, O. Sarahman*. Increasing the financial stability of enterprises with the help of financial analysis tools. — 2020

47. *J. Dolgikh, J. Slepuhina*. Development of methodological tools assessment of financial stability of enterprise. In 2nd International Scientific conference on New Industrialization: Global, national, regional dimension (SICNI 2018) (pp. 146-150). Atlantis Press. — 2019

Додатки

Зведений звіт про фінансовий стан (форма №1, баланс) ТОВ «АТБ - Маркет» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Назва рядка	Код	2021	2022	2023
Актив				
I Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	86 689	101 948	57 676
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 782 972	1 755 082	1 780 720
Основні засоби	1010	23 895 667	20 763 561	22 384 988
Інвестиційна нерухомість	1015	586 227	203 790	195 327
інші фінансові інвестиції	1035	60	60	60
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3 705	3 247	2 485
Відстрочені податкові активи	1045	90 903	273 884	234 035
II Оборотні активи				
Запаси	1100	7 771 596	8 615 062	8 370 136
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 477	1 836	1 705
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	213 226	460 855	419 864
з бюджетом	1135	60 896	73 338	160 290
з нарахованих доходів	1140	451 286	369 331	355 841
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 043 345	35 109	9 343
Гроші та їх еквіваленти	1165	6 407 400	8 423 611	13 515 622
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
<i>Баланс</i>	<i>1300</i>	<i>42395449</i>	<i>41080714</i>	<i>47507642</i>
Пасив				
I Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9930	9 930	9930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4520877	4 970 321	4536068
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Інші довгострокові зобов'язання	1515	9875245	8 859 351	8672402
III Поточні зобов'язання і забезпечення				
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	2812036	1 983 346	2865394
товари, роботи, послуги	1615	16637705	13 220 201	18232758

розрахунками з бюджетом	1620	1077782	681 239	474805
розрахунками зі страхування	1621	144542	93 539	148652
розрахунками з оплати праці	1625	626140	452 264	627523
за одержаними авансами	1635	55468	41 006	116815
за розрахунками з учасниками	1640	5639313	5 481 022	1242029
із внутрішніх розрахунків	1645	339	2 249	4363
Поточні забезпечення	1660	426475	760 040	1292167
Доходи майбутніх періодів	1665	15	15	15
Інші поточні зобов'язання	1695	569582	4 526 191	9284721
<i>Баланс</i>	<i>1900</i>	<i>42395449</i>	<i>41 080 714</i>	<i>47507642</i>

Додаток Б

Зведений звіт про фінансові результати(форма 2) ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» за 2021-2023 рр., тис.грн.

Назва статті	Код	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	148 745 255	148332869	181089665
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	110 486 259	110 721 024	133 239 847
Валовий: прибуток	2090	38 258 996	37 611 845	47 849 818
Інші операційні доходи	2120	1 330 685	1 196 654	1 125 896
Адміністративні витрати	2130	4 815 775	11 026 796	23 972 873
Витрати на збут	2150	22 451 209	22 040 993	22 993 202
Інші операційні витрати	2180	416 027	1 115 154	1 386 650
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	11 906 670	4 625 556	622 989
Інші фінансові доходи	2220	216 069	409 851	914 341
Інші доходи	2240	14	6	
Фінансові витрати	2250	1 953 681	1 648 708	1 708 397
Інші витрати	2270	12 385	29 941	20 021
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10 156 687	3 356 764	
збиток	2295			191 088
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 827 799	-829 074	-243 165
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8328888	2527690	
збиток	2355			-434253